

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Hur kommer införandet av K2-regelverket påverka bankers kreditbedömning?

*Magisteruppsats
Höstterminen 2008
Extern redovisning och Företagsanalys*

Handledare:

*Jan Marton
Anna Karin Pettersson*

Författare:

*Emmelie Hjerpe 1986
Anna Nilsson 1984*

FÖRORD

Vi vill först och främst rikta ett stort tack till våra handledare Jan Marton och Anna Karin Pettersson, för de goda råd, stöd och engagemang som de visat oss under arbetets gång. Vi vill även tacka de personer som medverkat i vår opponentgrupp för värdefulla kommentarer.

Ett stort tack vill vi även framföra till våra respondenter Christer Erlandsson, Danske Bank, Christian Pennert, Handelsbanken, Mikael Ringheim och Daniel Sarebrink, Swedbank Sjuhärad, Susanne Goldner Agby, Nordea samt Robert Åberg, SEB för den tid ni tog er och delgav oss värdefull information. Utan er hade denna studie inte varit genomförbar.

Göteborg, 16 januari 2009

Emmelie Hjerpe

Anna Nilsson

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning och Företagsanalys, Magisteruppsats, HT 2008

Författare: Emmelie Hjerpe och Anna Nilsson

Handledare: Jan Marton och Anna Karin Pettersson

Titel: Hur kommer införandet av K2-regelverket att påverka bankers kreditbedömning?

Bakgrund och problem: Regelförenklingen för mindre aktiebolag är idag ett högt prioriterat område både i Sverige och inom EU. Som en del i förenklingsarbetet gav Bokföringsnämnden ut det så kallade K2-regelverket som kan tillämpas av mindre aktiebolag på årsredovisningar som upprättas från och med den 31 december 2008. Upprättande av årsredovisningen enligt K2-regelverket innebär en förenklad redovisning där mycket av den information som tidigare skulle ingå i redovisningen har minskats. En viktig intressent till de företag som kan tillämpa K2-regelverket är banker. Hur banker kommer att påverkas av införandet av K2-regelverket är beroende av i vilken utsträckning banker använder redovisningsinformation som beslutsunderlag vid kreditgivning. Om K2-regelverket medför att bankers informationsbehov åsidosätts för förenklingar kan det resultera i att bankerna kräver in mer information från företagen. Denna diskussion ledde sedan fram till följande frågeställningar:

- *Hur kommer den förenklade redovisningen enligt K2-regelverket påverka bankers kreditbedömning?*
- *Hur använder banker idag redovisningen som grund för kreditbeslut?*

Syfte: Syftet med uppsatsen är att undersöka hur banker kan komma att påverkas vid kreditbedömning av mindre aktiebolag som väljer att tillämpa K2-regelverket.

Metod: En kvalitativ studie har genomförts med syfte att erhålla en djupare förståelse inom ämnet. Intervjuer genomfördes med respondenter på fem banker för att undersöka hur deras kreditbedömningsprocess går till och i vilken utsträckning de använder redovisningsinformation som grund för kreditbeslut. Det empiriska materialet analyserades därefter utifrån referensramen för att kunna besvara vår problemställning.

Slutsats: Redovisningsinformationen utgör en stor del i bankers kreditbedömningsprocess och då främst balans- och resultaträkning. Banker vill dock ha mer information än vad som idag presenteras i årsredovisningarna vilket troligtvis innebär att ett införande av K2-regelverket medför att de kommer kräva in mer information för att de skall kunna fatta ett kreditbeslut. Informationsbehovet skiljer sig inte åt mellan större och mindre företag utan insamling av information beror snarare på kreditens storlek och komplexiteten i företaget. Om K2-regelverket kommer leda till en sämre ekonomisk avspegling är beroende av i vilken utsträckning bankerna justerar redovisningen. De är även av stor vikt att de har kunskap inom redovisning för att kunna tilldela redovisningsinformationen samma innebörd som företaget.

Förslag till vidare forskning: När resterande K-regelverk är publicerade hade det varit intressant att undersöka om det är något regelverk banker föredrar att företagen använder sig av för att erhålla så mycket av den information de behöver som möjligt. Vidare hade det varit intressant att undersöka vilka delar i K2-regelverket som banker gör justeringar för. Detta har vi inte kunnat urskilja i vår studie på grund av att K2-regelverket ej varit tillämpbar vid tidpunkten för uppsatsens genomförande.

Nyckelord: K2-regelverket, banker, kreditbedömning, redovisningsinformation.

BEGREPPSLISTA

BFNAR

Bokföringsnämndens allmänna råd

IASB

International Accounting Standards Board

Mindre företag

Enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) 1 kap. 3 § är ett företag per definition större om mer än ett av följande villkor är uppfyllda:

- a) Medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50,
- b) Företagets redovisade balansomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 25 miljoner kronor eller,
- c) Företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50 miljoner kronor.

Vidare är ett mindre företag ett företag som inte är ett större företag.

PE

Private Entities (gick fram till maj 2008 under benämningen SME). Dessa klassificeras enligt IASB som:

- a) Har inte offentlig exponering
- b) De har inte för avsikt att publicera finansiella rapporter till externa användare i första hand.

SME

Small and Medium-sized Entities

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMDISKUSSION	2
1.3 PROBLEMFÖRMULERING	3
1.4 SYFTE	3
1.5 FORTSATT DISPOSITION	4
2 REFERENS RAM	5
2.1 INTRESSETER	5
2.1.1 Kreditgivare som intressenter	5
2.1.2 Intressenternas olika synsätt	6
2.2 KREDITBEDÖMNING	6
2.2.1 Kreditbedömningens tillvägagångssätt	6
2.2.2 Informationsinsamling vid kreditbedömning	8
2.2.3 Redovisningsinformationens användbarhet vid kreditbedömning	9
2.3 FÖRENKLING AV REDOVISNINGEN FÖR MINDRE AKTIEBOLAG	11
2.3.1 Gränsdragning små och stora aktiebolag	11
2.3.2 Förenklingsprojekt	12
2.3.3 K-projektet	12
2.3.4 K2-regelverket	13
2.3.5 Förändringar i jämförelse med nuvarande reglering	14
3 METOD	18
3.1 ÄMNESVAL	18
3.2 VETENSKAPLIGT FÖRHÅLLNINGSSÄTT	18
3.3 VETENSKAPLIG UNDERSÖKNINGSMETOD	18
3.4 INFORMATIONSSAMLING	19
3.5 URVAL AV RESPONDENTER	19
3.6 INTERVJUMETOD	20
3.7 BEARBETNING AV INSAMLAT MATERIAL	21
3.8 GILTIGHETSANSPRÅK - VALIDITET & RELIABILITET	22
3.9 KÄLLDISKUSSION	23
4 EMPIRI	24
4.1 PRESENTATION AV RESPONDENTER	24
4.1.1 Danske Bank, Christer Erlandsson	24
4.1.2 Handelsbanken, Christian Pennert	24
4.1.3 Swedbank Sjuhärads, Mikael Ringheim och Daniel Sarebrink	24
4.1.4 Nordea, Suzanne Goldner Agby	25
4.1.5 SEB, Robert Åberg	25
4.2 KREDITGIVARE SOM INTRESSENT	25
4.3 KREDITBEDÖMNING	25
4.4 INFORMATIONSSAMLING VID KREDITGIVNING	29
4.5 REDOVISNINGSPÅGIVNING	30
5 ANALYS	33
5.1 KREDITGIVARE SOM INTRESSENT	33
5.2 INTRESSETERS OLIKA SYNSÄTT	33
5.3 KREDITBEDÖMNING	34
5.4 INFORMATIONSSAMLING	35
5.5 REDOVISNINGSPÅGIVNING	36
5.6 K2-REGELVERKET	38
6 SLUTSATS	40

6.1 SLUTSATS.....	40
6.2 FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	41
KÄLLFÖRTECKNING.....	42
BILAGA 1. FRÅGEFORMULÄR	46

1 INLEDNING

Inledningsvis presenteras bakgrunden till studiens problemdiskussion vilken leder fram till den valda problemformuleringen. Därefter beskrivs syftet med studien och vidare en disposition som visar uppsatsens fortsatta upplägg.

1.1 Bakgrund

I Europa finns idag ungefär 23 miljoner PE-företag, vilket utgör 98 procent av det totala antalet företag (European Commission, 2008). Enligt Evans et al (2005 s.25) har PE-företag en stor ekonomisk betydelse inom EU, exempelvis utgör 99 procent av företagen i Storbritannien mindre företag. Även i Italien, Spanien liksom Polen utgör ungefär 99 procent av kategorin mindre företag (Evans et al, 2005 s.25). Med nuvarande gränsdragning i Sverige enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) innebär det att 90 procent av de svenska företagen klassificeras som mindre företag (Regeringen, 2008 s.111). En viktig fråga idag inom redovisningsområdet är de regelförenklingar som skall tillgodose små- och medelstora företags behov av förenklade redovisningsregler (Regeringen, 2008 s.13, 95). Regelförenklingen för mindre företag är ett ärende som ligger högt på EU:s dagordning (Regeringen, 2008 s.13). De flesta länder i Europa har utvecklat egna regelverk för PE-företag vilket bland annat har resulterat i en brist av jämförbarhet mellan företagen på de globala marknaderna. År 2003 påbörjade dock IASB, *International Accounting Standards Board*, ett förenklingsprojekt av redovisningen för PE-företag. Detta eftersom IFRS, *International Financial Reporting Standards*, från början utvecklades för noterade bolag som verkar på publika marknader, vars finansiella rapporter främst riktas till investerare. PE-företag har dock inte samma krav som noterade bolag på att möta investerarnas behov, utan fokuserar snarare på kortsiktiga mål så som kassaflöden, likviditet och soliditet. PE-företagen anser att redovisning enligt IFRS är en börda, framförallt sedan normgivningen blivit allt mer detaljerad (IASB, 2008).

I Sverige tillsatte Regeringen år 2007 en utredning, SOU 2008:67, *Enklare redovisning*, för att överväga förenklingar i redovisningslagstiftningen (Regeringen, 2008 s.13). I utredningen anges att mindre aktiebolag är i stort behov av kompletterande normgivning vid sitt bokslutsarbete så som regler av det slag som tas fram av BFN, *Bokföringsnämnden*, inom det så kallade K-projektet. BFN anses ha övertagit lagstiftarens regleringsroll gentemot företagen och lagstiftarens uppgift är snarare att förse BFN med medel och underlag för att utföra detta arbete (Regeringen, 2008 s.103). BFN:s anpassning av de svenska reglerna efter internationella förlagor ansågs inte längre vara begripliga för flertalet företagare och för att göra deras föreskrifter användarvänliga för landets alla småföretagare påbörjades K-projektet (Precht, 2008). K-projektet innebär att fyra kategorier av samlade regelverk skall tas fram för företag av olika slag och storlek, vilket skulle innebära en stor förenkling jämfört med idag där regelverken är samlade per område. Dessa fyra kategorier är K1 som tillämpas av enskilda näringsidkare, K2 som tillämpas av mindre privata aktiebolag, K3 som är huvudalternativ för de företag som upprättar årsredovisning samt K4 som innehåller särskilda regler för de företag som upprättar koncernredovisning enligt internationella standarder så som IFRS. I dagsläget har dock endast K1 och K2 publicerats och är tills vidare frivilliga att tillämpa, vilket innebär att företagen kan välja att fortsätta tillämpa nuvarande regelverk ett tag framöver (BFN, 2008a).

För mindre aktiebolag beslutade BFN den 11 juni 2008 att ge ut ett allmänt råd med tillhörande vägledning, BFNAR 2008:1, *Årsredovisning i mindre aktiebolag*, även kallat K2-

regelverket. Det allmänna rådet får tillämpas av privata aktiebolag som är mindre enligt Årsredovisningslagens (1995:1554) definition och som upprättar årsredovisning. Från och med den 31 december 2008 kan mindre aktiebolag välja att tillämpa K2-regelverket vid finansiell rapportering (BFN, 2008b).

1.2 Problemdiskussion

En viktig intressent till de företag som kan tillämpa K2-regelverket är banker. Att de är en viktig intressent för dessa företag görs gällande bland annat genom att nästan tre fjärdedelar av Europas PE-företag har banklån (IASB, 2008). Enligt Evans et al (2005, s.28) är redovisningsstandarderna för PE-företag i flertalet länder utvecklade utan att ha sett till intressenternas behov vilket har påvisat en sämre informationskvalitet. Smith (2006, s.17) menar vidare att redovisningsinformationens syfte är att tillgodose företagets intressenter, men kan dock inte tillgodose alla intressenters behov då dessa kan stå i konflikt med varandra. K2-regelverket kommer att innebära en förenklad redovisning för de företag som väljer att tillämpa regelverket. Detta eftersom mycket av den information som tidigare skulle ingå i redovisningen har skurits bort (Drefeldt & Lundqvist, 2008). Nair och Rittenberg (1983) genomförde en studie som fokuserade på olika användare av redovisningsinformation och hur de olika intressenterna upplever behovet av lätttnadsregler. Resultatet visar att de banker som tillfrågades inte anser att det behövs anpassade redovisningsregler för mindre företag. Banker upplever inte något annorlunda behov av information för mindre företag jämfört med stora företag (Nair & Rittenberg, 1983). Detta skulle kunna innebära att K2-regelverkets förenklade redovisning kan vara positivt för dem som driver verksamheten, medans redovisningsinformationen blir mindre relevant för banker som intressenter. Evans et al (2005) menar dock att behoven skiljer mellan PE-företagets intressenter och de stora publika företagens.

Huruvida banker som intressent kommer att påverkas positivt eller negativt av den förenklade redovisningen grundar sig i vilken utsträckning de använder redovisningen som grund för beslut. En studie av Svensson (2003 s.185) visar på att årsredovisningens form inte anses utgöra något problem för banker vid kreditbedömningar. Detta eftersom kreditgivare genomför de justeringar som de anser behövs. Vidare framgick att årsredovisningens innehåll till viss del ibland kan vara svårtolkad på grund av överflödigt information och att ytterligare information inte nödvändigtvis skulle underlätta (Svensson, 2003 s.185). Flertalet studier har gjorts för att urskilja vilken faktor som är den mest centrala vid en kreditbedömning. Vissa studier visar att det är de mjuka faktorerna så som företagsledning och kompetens som är avgörande. Samtidigt visar andra studier att kreditgivarna i stor utsträckning grundar sina beslut utifrån redovisningsinformationen (Bruns, 2004 s.142). Om redovisningsinformationen i stor utsträckning används som beslutsunderlag vid kreditbedömningar kommer sannolikt K2-regelverket att leda till att banker i Sverige kan komma att få problem med vad de ska fatta ett kreditbeslut på. Frågan blir således om det är rimligt ur intressenternas synvinkel med en förenkling av redovisningen.

Riistama et al (2004) anser användarbehovet av den externa redovisningsinformationen är olika beroende på företagets storlek. Medans andra såsom Burghof (2000 s.291) menar att användarbehovet hos bankerna mer grundar sig på kreditens storlek samt komplexiteten i företaget. Vad gäller de noterade företagen finns mer offentlig information tillgänglig i motsats till mindre företag, vilket skulle kunna medföra att det är lättare för företagets intressenter att göra bedömningar för dessa typer av företag. Evans et al (2005) har i sin studie bekräftat att det finns ett stort gap mellan kostnader och fördelar vad gäller rapporteringen i de mindre företagen och det är brist på kännedom om vad deras användare önskar att erhålla för

information. De anser därför att det är av stor vikt att undersökningar görs vad gäller intressenternas informationsbehov eftersom de skiljer gentemot de stora företagen samt hur de skiljer sig på en internationell nivå (Evans et al, 2005 s.38-39).

Om K2-regelverket medför att bankers informationsbehov åsidosätts för förenklingar, kan det resultera i att de kommer att ställas högre krav på företagen som tillämpar K2-regelverket. Vilket i sin tur kan leda till att företagen inte vinner speciellt mycket på att gå över till K2-regelverket. Baserat på dessa antaganden uppstår frågan om den redovisningsinformation som upprättas enligt K2-regelverket är tillräcklig grund för beslut. Om redovisningsinformationen är en viktig del i bankers kreditbedömning kan K2-regelverket få olika effekter beroende på om banker tar hänsyn till värderingsskillnaderna i redovisningen eller inte. Det är därför av intresse att undersöka i vilken utsträckning banker använder redovisningsinformation som beslutsunderlag vid kreditgivning för att kunna bedöma möjlig effekt av K2-regelverkets införande får på banker i Sverige.

1.3 Problemformulering

Utifrån ovanstående problemdiskussion har följande problemformulering växt fram:

- *Hur kommer den förenklade redovisningen enligt K2-regelverket påverka bankers kreditbedömning?*

För att kunna besvara vår huvudfråga krävs att vi först kan besvara följande delfråga:

- *Hur använder banker idag redovisningen som grund för kreditbeslut?*

1.4 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur banker kan komma att påverkas vid kreditbedömning till de mindre aktiebolag som väljer att tillämpa K2-regelverket. Studien ämnar öka förståelsen för problematiken kring den redovisningsinformation banker efterfrågar och hur förenklingar i redovisningen enligt K2-regelverket kommer att påverka deras beslut vid kreditgivning.

1.5 Fortsatt disposition

Referensram

Kapitel 2, *Referensram*, behandlar relevant teori kopplat till vårt problemområde. Delarna består av teorier om intressenter, kreditbedömningsprocessen samt förenkling av redovisningen för mindre aktiebolag. Dessa delar utgör sedan tillsammans med empirin grunden för analysen.

Metod

I kapitel 3, *Metod*, anges de metodologiska ställningstaganden som tillämpats. Här återges tillvägagångssättet för att uppnå studiens resultat.

Empiri

Kapitel 4, *Empiri*, presenterar resultaten av de intervjuer som genomförts med respondenter från Danske Bank, Handelsbanken, Swedbank Sjuhärad, Nordea samt SEB.

Analys

I kapitel 5, *Analys*, bearbetas och analyseras det insamlade materialet. Tolkning av det empiriska materialet har utgångspunkt i referensramen.

Slutsats

Kapitel 6, *Slutsats*, presenterar de slutsatser som framkommit ur studien. Avslutningsvis ges förslag till vidare forskning.

2 REFERENSRAM

I referensramen beskrivs intressenter, kreditbedömningen, redovisningsinformationens betydelse vid kreditgivning samt de förenklingar som sker på redovisningsområdet idag.

2.1 Intressenter

2.1.1 Kreditgivare som intressenter

Syftet med redovisningsinformation är att tillgodose de informationsbehov som företagets olika intressenter har. Exempel på användare som i olika omfattning inhämtar och använder företagets redovisningsinformation är ägare/investerare, långgivare, leverantörer, kunder, anställda, stat, konkurrenter och allmänheten (Smith 2006 s.17). En viktig intressent till de företag som kan tillämpa K2-regelverket är banker. Att de är en viktig intressent för dessa företag görs bland annat gällande genom att nästan tre fjärdedelar av Europas PE-företag har banklån (IASB, 2008). Det medför att kreditgivare, det vill säga banker och andra typer av kreditinstitut, är en väsentlig användare av den redovisningsinformationen som dessa företag upprättar (Svensson, 2003 s.1). Evans et al (2005, s.28) anser dock att redovisningsstandarderna för PE-företag i flertalet länder är utvecklade utan att ha sett till intressenternas behov vilket har påvisat en sämre informationskvalitet.

Redovisningsinformationen används för olika typer av beslut och för att bedöma olika situationer vilket gör att efterfrågan, användning och preferenser varierar. Olika intressenter har således olika informationsbehov vilka kan variera mellan individer inom en och samma grupp samt beroende på vilket företag som avses (Smith, 2006 s.17). Utifrån användarnas informationsbehov av redovisningsinformationens utformning har vissa kvalitetskrav formulerats så som relevans, verifierbarhet, validitet och jämförbarhet. Det är dock även av stor vikt att beakta den restriktion som ligger i kostnaden att producera, kommunicera och använda informationen (Smith, 2006 s.24). Kostnad i förhållande till informationens nytta kan ses ur en intäktssida respektive en kostnadssida. Intäktssidan representeras av de förbättrade beslut som kan fattas genom informationens tillgänglighet och kostnadssidan är kostnaden för att ta fram denna information. Det krävs således att värdet av de förbättrade besluten är större än kostnaden för att ta fram denna förbättrade information. Detta är dock svårt att konkretisera då förbättringen inte kan uttryckas i kronor och avvägningen mellan nytta och kostnad måste ske på mer intuitiva grunder. Fördelningen mellan intäkter och kostnader kan dessutom försvåra avvägningen då de kan bli ojämnt fördelade mellan företagets intressenter. Exempelvis kan kostnaden för den förbättrade informationen belasta kunderna medan aktieägarna kan dra fördel av informationen (Smith, 2006 s.32). Enligt en undersökning gällande företagets administrativa börda som utförts av Nutek¹ under 2007 kostar det svenskt näringsliv drygt 1,9 miljarder kronor per år att leva upp till de krav som ställs i Årsredovisningslagen (1995:1554). Dessa kostnader innefattar företagets kostnader för att upprätta, lagra och överföra information eller uppgifter som krävs enligt lag, förordning, föreskrifter eller anvisning i allmänna råd (Balans, 2008).

Enligt Evans et al (2005 s.28) är de främsta externa intressenterna skatteverk och banker medan de interna intressenterna främst är ledningen. PE-företagens användare vill ha försäkring om lönsamhet, soliditet, information om händelser från föregående år,

¹ Verket för näringslivsutveckling.

framtidsutsikter och ledningskvalitet (Evans et al 2005, s.28). Kreditgivarna har behov av att bedöma företagets fortlevnadsförmåga och framtidsutveckling (Smith, 2006 s.20). Därav efterfrågas information om företagets resultat och ställning för att kunna bedöma företagets förmåga att fullfölja sina betalningsförpliktelser (Svensson, 2003 s.18). De informationsbehov som kreditgivare har skiljer sig till viss del från andra intressenter. Kreditgivare har ett intresse att bedöma alla tänkbara scenarion, från positiva till pessimistiska scenarion. De mest pessimistiska scenarierna är av störst vikt eftersom kreditgivaren möter en ”downside risk”, det vill säga att framtidsutvecklingen blir sådan att ett företag inte kan fullfölja sina betalningsförpliktelser (Smith, 2006 s.21).

2.1.2 Intressenternas olika synsätt

Det finns emellertid skillnader mellan hur intressenterna vill att regleringen inom redovisningen skall upprättas. Dessa kan huvudsakligen delas in i två kategorier; hard data och soft data². Det första synsättet, hård data, är vanlig i Tyskland där redovisningsprocessen eftersträvar en hög struktur och hårda data anses väldigt viktiga. Det idealiska för användarna av redovisningen är att alla företag följer exakt samma redovisningsprinciper för att maximera jämförbarheten. Det optimala är således att företagen inte har några valmöjligheter, finns det valmöjligheter bör det finnas en eftersträvan att eliminera dessa. Denna kategori lägger stor vikt vid balansräkningen vilket karaktäriserar den hårda datan (Marton, 1998 s.211, 223). Motsatsen till hårddata är mjuka data vilket är en vanligare synsätt i USA och Storbritannien. Redovisningsprocessen anses vara realistisk istället för systematisk som hårddatan. Det anses omöjligt att definiera exakt hur finansiella uttalanden bör framställas. Även om det finns regelverk och redovisningsprinciper företaget skall följa kommer företagen ändå alltid behöva göra olika val. Exempel på mjuka data är ledningsfrågor, övergripande information av produktmarknaden och textdelen av de finansiella rapporterna. Detta synsätt menar att de finansiella uttalandena först är viktigt tillsammans med icke-finansiell information. Analytikerna inom denna kategori är även dömande i sitt sätt av att använda den erhållna informationen och gör således justeringar. I Storbritannien finns begreppet ”True and fair view” som kan användas när andra regler ej anses tillräckliga (Marton, 1998 s.211-217, 225).

2.2 Kreditbedömning

2.2.1 Kreditbedömningens tillvägagångssätt

Utöver att det ligger i bankens egenintresse att analysera kunderna ställer även lagstiftare vissa krav. Lagen om bank- och finansieringsverksamhet 8 kap. 1§ som ligger till grund för bankers kreditgivning uttrycker följande:

”Innan ett kreditinstitut beslutar att bevilja en kredit skall det pröva risken för att de förpliktelser som följer av kreditavtalet inte kan fullgöras. Institutet får bevilja en kredit bara om förpliktelserna på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda” (Lag 2004:297, 8 kap. 1§)

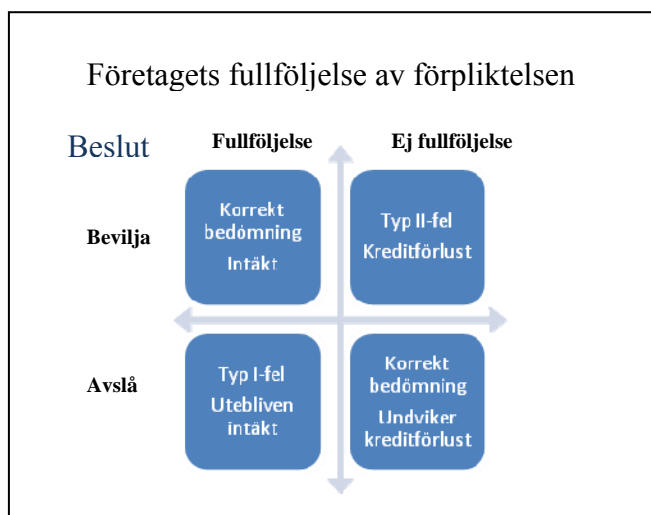
All finansiell verksamhet regleras i lagar och förordningar. Finansinspektionen ger där utöver ut kompletterande regler i form av föreskrifter och allmänna råd. Enligt FFFS 2004:6 15§ bör samtliga banker ha ett skriftligt styrdokument, så kallad kreditpolicy. Innehållet i den interna kreditpolicyn skall beslutas av bankens styrelse och regelbundet utvärderas och fastställas. Kreditpolicyn är ett internt regelverk som beskriver hur bankens kreditgivning skall genomföras vilket sedan skall genomsyra hela organisationen. Bankens interna policy för kredithantering bör åtminstone innehålla uppgifter om vilka instanser som får fatta

² Benämns vidare som hård data respektive mjuk data (egen översättning).

kreditbeslut samt dess befogenheter att fatta kreditbesluten (FFFS 2004:6 15§). Bankers interna kreditpolicy kan enligt Jungerhem et al (1997) och Altman (1985) sägas bestå av fem delar; en beskrivning över hur kreditansökan och kreditbedömningen skall gå till, vilket material som skall samlas in, hur kreditbeslut skall fattas, hur uppföljning och omprövning av krediter skall gå till och slutligen rutiner för återbetalningen.

”Ett kreditinstituts kreditprövning skall vara organiserad så att den som fattar beslut i ett ärende har tillräckligt beslutsunderlag för att bedöma risken med att bevilja krediten” (Lag 2004:297, 8 kap. 2§)

En kreditbedömning kan delas in i tre delar; insamling av information, bearbetning och slutligen analys och tolkning, vilket leder fram till ett kreditbeslut. Processen är inte avslutad bara för att ett kreditbeslut har fattas utan kreditgivarna följer kontinuerligt upp långgivarens kreditvärdighet (Svensson, 2003 s.12). Enligt Svensson (2003 s.12) skall kreditgivaren göra två bedömningar. Dels en bedömning om företagets fortlevnad vilket inkluderar företagets framtida betalningsförmåga och dels en bedömning som avser ställda säkerheters framtida realisationsvärde. Det framtida värdet på de ställda säkerheterna bedöms genom tillgångarnas marknadsvärden som syftar till att ge kreditgivaren betalning vid en kreditförlust (Gandemo, 1990 s.25). För att bedöma företagets framtida fortlevnad görs en insamling av historisk, nutida och framtidsinriktad data från flertalet källor. Syftet är att reducera osäkerhet och bedöma risken för en kreditförlust (Reed & Gill, 1989 s.217).

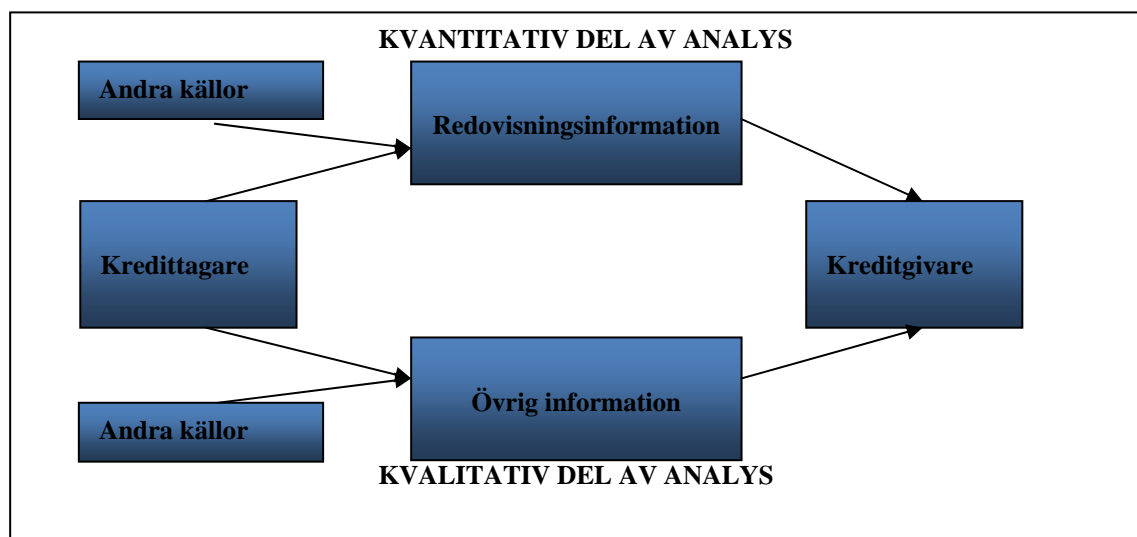
(Newbold, 1991 s.349)

Vid prognostisering av företagets betalningsförmåga kan kreditgivaren göra två typer av fel. Första typen av fel, typ I-fel, uppstår då kreditgivaren avslår en kreditansökan som skulle varit lönsam vilket får en utebliven intäkt som följd. Den andra typen av fel, typ II-fel, innebär att kreditgivaren underskattar risken och beviljar kredit till en kund som inte kan fullfölja sin betalningsförpliktelse, vilket resulterar i en kreditförlust (Newbold, 1991 s.349).

Grundläggande för en kreditbedömning är att få förståelse för hur företaget fungerar, vilket medför att tillgången till

relevant och tidsenlig information är av stor vikt. En begränsad tillgång till information kan leda till svårigheter för kreditgivaren att fatta bra kreditbeslut. En kreditbedömning kan sägas bestå av två analyser; en kvalitativ och en kvantitativ analys. Analysen utgår från olika typer av information som är nödvändig för att kreditgivaren skall få en tillräcklig bild av företaget för att kunna fatta ett bra kreditbeslut. Den kvantitativa analysen består av finansiell information som kredittagaren får ifrån företaget och andra källor (Hagberg, 2006 s.12). Enligt Green (1997 s.27) utgör den finansiella informationen av historisk och numerisk information som är samlad i företagets resultat- och balansräkningar samt budgetar. Den kvalitativa analysen omfattar icke-finansiell information som kreditgivaren inhämtar från företaget och andra källor. Icke-finansiell information består av information såsom företagets affärsidé, erfarenheter från tidigare affärsrelationer, förtroendet för företaget samt företagsledningen och dess omvärld (Hagberg, 2006 s.12). Den kvantitativa informationen

presenterar en objektiv bild av företaget, medan den kvalitativa informationen är av mer subjektiv karaktär (Silver, 2001 s.29).

(Hagberg, 2006 s.12)

Svensson (2003 s.13) gör en redogörelse för de olika metoder som presenteras i litteraturen för bedömning av ett företags kreditvärdighet. En av de tidiga modellerna beskriver bedömningen av företags kreditvärdighet utefter den så kallade 3C-modellen. I denna modell är de huvudsakliga bedömningsgrunderna tillgångar, *Capital*, betalningsförmåga, *Capability*, samt personlig karaktär, *Character*. Modellen utvidgades senare till 5C-modellen och kom att ytterligare inkludera säkerheter, *Collaterals*, samt marknadsbedömning, *Conditions*. Ännu en modell som har diskuterats i sammanhanget är CAMPARI, "*Character, Ability, Margin, Purpose, Amount, Repeymnt och Insurance*". CAMPARI-modellen är mer inriktad mot kreditvillkoren, vad som är ändamålet med krediten samt företagets kreditbehov (Svensson, 2003 s.13). Alla dessa tre modeller, 3-C modellen, 5-C modellen och CAMPARI-modellen, inkluderar både kvantitativ och kvalitativ information. Modellerna kan sägas svara på två frågor om en låntagare. Den första frågan relaterar till kapaciteten av företaget samt dess återbetalningsförmåga kan besvaras genom att kreditgivaren studerar den kvantitativa informationen. Den andra frågan handlar om viljan hos låntagaren att betala tillbaka lånet. Denna fråga kan delvis besvaras genom kvantitativ information, men främst genom kvalitativ information. (Silver, 2001 s.34)

Datoriserade beslutsstödsystem har på senare år blivit allt vanligare och har bidragit med fler nyckeltal och mer omfattande och komplexa beräknings- och bedömningsmodeller. Samtidigt har kreditgivarna standardiserat sina regler och rutiner i stor utsträckning för att uppnå bättre effektivitet. Modellerna för kreditbedömning är förhållandevis enkla vilket gör att bedömningen kan bli statisk. Det kan begränsa möjligheterna att se varningssignaler i tid.

2.2.2 Informationsinsamling vid kreditbedömning

Enligt Silver (2001 s.42) är de informationskällor som används och hur insamling av information går till beroende av regler och rutiner som finns kring kreditbedömningen, organisationsstrukturen hos kreditgivaren samt hur omgivningen ser ut och dess komplexitet. Burghof (2000 s.291) anser även att relationen mellan kreditgivare och företag, företagsstorleken samt kreditbeloppets storlek är avgörande. Vid relationer mellan företaget och kreditgivaren som inte karakteriseras av problem tenderar kreditgivaren att samla in lättillgänglig information framför svårtillgänglig samt billig information istället för dyr.

Informationen kommer främst från egna databaser än från offentliga källor och de använder sig av mer historisk information såsom årsredovisningar och information från kreditupplysningsföretag snarare än framtidsinriktad information. Karakteriseras relationen mellan företaget och kreditgivaren av problem tenderar kreditgivaren istället att samla in information oftare, varje månad eller kvartal. Det läggs större vikt på externa informationskällor, dyr information som är speciellt utformad för den specifika situationen. I en sådan situation begär kreditgivaren ofta in uttalanden från en tredje part vilken kan vara företagets revisor, dock efter företagets godkännande eftersom revisorn har tystnadsplikt. Situationen tyder på en ökad betydelse för redovisningsinformationen (Svensson, 2003 s.16).

Informationsinhämtning för nya kunder karakteriseras av att kreditgivaren först gör en preliminär bedömning för att avgöra om det är en intressant kund. Därefter används de bedömningsgrunder som ligger till grund för befintliga kunder (Burghof, 2000 s.291). Specifika krav på informationens omfattning och vad den skall innehålla utöver legala krav regleras vidare i kontraktet (Svensson, 2003 s.25-32). Tidigare studier visar att långsiktiga relationer mellan kreditgivare och deras kunder resulterar i ett större förtroende som i sin tur tenderar att leda till att mindre information samlas in. Information från kreditupplysningsföretag och årsredovisningar samlas in, men den kvantitativa informationen minskar i betydelse. Tendenser visar att större vikt läggs på balansräkningen om krediterna innehar en kortare kredittid än om löptiden på krediten är på längre sikt. Resultaträkningens betydelse ökar i takt med ökad kredittid, kredit- och ränterisk samt andra bedömningsgrunder så som marknadsbedömning, säkerhetsbedömning och personbedömning (Svensson, 2003 s.16-17).

2.2.3 Redovisningsinformationens användbarhet vid kreditbedömning

Redovisningsinformationen utgör en viktig del vid bedömning av företagets kreditvärdighet (Thorell, 2003 s.19). Kreditgivarnas intresse av redovisningen grundar sig i den kreditrisk som är förknippad med utlåning av kapital till ett visst företag. Kreditrisken är den risk som är förknippad med att företaget inte infriar sina betalningsförpliktelser. På kort sikt är kreditrisken beroende av företagets nuvarande likviditet och soliditet, vilket framgår av företagets balansräkning. På lång sikt utgör lönsamhetsutvecklingen en avgörande roll vilken kan bedömas från historisk utveckling (Svensson, 2003 s.1). Reed och Gill (1989, s.243) menar att den huvudsakliga källan till information vid en finansiell bedömning är företagets årsredovisning. Dock är den ekonomiska informationen en färskvara vilket gör att den information som presenteras i årsredovisningen kan ha ett begränsat värde eftersom rapporterna avspeglar historiska värden. Det kan därför vara aktuellt för kreditgivaren att begära in uppdaterad information löpande som kompletterar informationen som redovisas i de finansiella rapporterna (Thorell, 2003 s.19). Redovisningsinformationen skall tillgodose många olika behov vilket gör det svårt att uppfylla alla intressenters krav och behov på ett tillfredsställande sätt. Detta är ännu en anledning till att intressenterna ofta kompletterar redovisningsinformationen med andra handlingar vid ekonomiskt beslutsfattande. Kreditgivarna som intressenter är inget undantag (Svensson, 2003 s.47). För att få en så fullständig bild som möjligt av företagets finansiella status analyserar kreditgivarna utöver årsredovisningen exempelvis företagets förväntningar och planer inför framtiden, likviditets- och kassaflödesbudgetar, investeringskalkyler och prognoser. Detta eftersom företagets framtida betalningsförmåga inte enbart kan bedömas utifrån redovisningsinformationen (Ibid s.21). En kreditbedömning grundar sig på en analys av företagets framtida betalningsförmåga samt en säkerhetsbedömning. Redovisningsinformationen ligger till grund för de prognoser som syftar till att reducera osäkerheter kring företagets förmåga att uppfylla sina

betalningsförpliktelser. Vidare används redovisningsinformation för utvärdering och kontroll av redan ingångna avtal (Ibid s.16-17).

Genom att banken analyserar en serie av årsredovisningar från flertalet år kan trender och eventuella trendbrott uppskattas. En vanlig metod för att analysera information är att granska varje väsentlig del, särskilt tillgångssidan. Det kan leda till att justeringar i värden behöver göras, så som reducering av värden i inventarier, varulager samt fastighetsinnehav. När värdena anses realistiska och avspeglar den ekonomiska händelsen används ofta olika nyckeltal för att bedöma företagets finansiella situation (Reed & Gill, 1989 s.229). Nyckeltal, kassaflödesanalyser och information om företagets historiska resultatutveckling utgör betydelsefulla prognosunderlag för kreditgivarna (ibid s.18). Kreditgivarens förståelse för redovisningsinformationen är starkt kopplat till hur effektiv kommunikationen mellan kreditgivaren och låntagaren blir. En kommunikation som präglas av avsaknad av information kan bidra till missförstånd och leda till konflikter (Svensson, 2003 s.18). Pauli (1999 s.232) pekar på vikten av att en kreditgivare besitter tillräckligt med kunskaper om redovisningens normer för att kunna tilldela redovisningsinformationen samma innebörd som företaget. Svensson (2003) har i en studie undersökt vilken redovisningsinformation som banker efterfrågar vid bedömning av mindre och medelstora företags kreditvärdighet. Resultatet av studien visar att redovisningsinformationen utgör en mycket betydelsefull grund för kreditgivares bedömning då de inte beviljar krediter utan att först inhämta information från årsredovisningar, periodrapporter, budgetar, prognoser och kreditupplysningar. Hur mycket redovisningsinformation som inhämtas avgörs utifrån varje kreditsökande företags specifika förutsättningar. Dock visar studien att redovisningsinformation kan ha mindre betydelse vid bedömning av mindre och medelstora företag jämfört med stora företag (Svensson, 2003 s.183). Riistama et al (2004) anser även de att användarbehovet av den externa redovisningsinformationen varierar beroende på företagets storlek. Där användare av mindre företags redovisningsinformation mest är intresserade av företagets lönsamhet, betalningsförmåga, verksamhetsstyrningen samt upplysningar om viktiga händelser från tidigare år (Riistama, 2004).

Svensson (2003 s.153) har i sin studie kommit fram till att kreditgivarna inte tycker att de krav som ställs på informationen för mindre och medelstora företag är allt för betungande. Svensson anser att all information inte heller behöver inkluderas i årsredovisningarna. Detta eftersom banker får nödvändiga upplysningar genom kontraktuella överenskommelser de har med företagen. De tillfrågade kreditgivarna hade emellertid synpunkter på vad som saknas för att redovisningsinformationen skall utgöra ett ännu bättre underlag för bedömning vid kreditbeslut. De efterfrågade mer detaljerade noter, information om värderingsprinciper, fler särredovisade poster, utförligare förvaltningsberättelser samt kassaflödesanalyser för mindre företag (Svensson, 2003 s.153). Paolini et al (2003 s.43) studie visar dock på att den information som presenteras i de externa rapporterna inte uppfyller intressenters informationsbehov och att ytterligare information måste tillkännages. I Svenssons studie (2003 s.36) framkom det att majoriteten av de tillfrågade kreditgivarna anser att årsredovisningar ibland kan vara svårtolkade på grund av att för lite information rapporteras. Lönsamhet, likviditet, soliditet och kassaflöde är centrala begrepp för en kreditgivares analys av redovisningsinformationen. Många av dessa kan beräknas genom information ur årsredovisningen vilket gör att årsredovisningen utgör en viktig funktion vid kreditbeslut. Årsredovisningens utformning, innehåll och kvalitet får en avgörande roll hos den information som kreditgivarnas kreditbedömningsmodeller genererar. Dessa faktorer är avgörande för bedömningens utfall och mer och bättre information gör att hanteringen av information blir mer effektiv. Samtidigt justerar kreditgivare ofta redovisningsinformationen

för att möjliggöra relevanta jämförelser (Svensson, 2003 s.36). Reed och Gill (1989 s.242) anser att redovisningsinformationens form inte utgör ett allt för stort problem för kreditgivarna då de gör justeringar för att beräkna nyckeltal och upprätta kassaflödesanalyser.

2.3 Förenkling av redovisningen för mindre aktiebolag

2.3.1 Gränsdragning små och stora aktiebolag

År 2008 fanns omkring 23 miljoner PE-företag i Europa vilket utgjorde 98 procent av det totala antalet företag (European Commission, 2008). Enligt Europeiska Kommissionen utgör den administrativa bördan det största problemet för små och medelstora företag och kostnaden kan i vissa fall vara tio gånger så stora än för större företagen. Av denna anledning har den Europeiska Kommissionen satt upp två mål; minska den administrativa bördan med 25 procent innan 2012 och försäkra att ny lagstiftning på området är användarvänlig för dessa företag. För att uppnå dessa mål arbetar Kommissionen med förenkling och förbättring av den europeiska lagstiftningen och uppmuntrar även nationella och regionala myndigheter med auktoritet att göra detsamma (European Commission, 2008).

IASB är en organisation som idag arbetar med förenkling av redovisningen för PE-företag. PE-företag klassificeras som:

- a) Har inte offentlig exponering
- b) De har inte för avsikt att publicera finansiella rapporter till externa användare i första hand (IASB, 2007a s.14).

Vidare är det upp till respektive land att besluta vilka av de onoterade företagen som skall tillämpa *IFRS for PE*. I vissa länder skall samtliga aktiebolag offentliggöra de finansiella rapporterna medan andra inte har så höga krav på mindre enheter (IASB, 2007b s.5).

Enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) 1 kap. 3 § är ett företag per definition ett större företag om mer än ett av följande villkor är uppfyllda:

- a) Medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50,
- b) Företagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 25 miljoner kronor eller,
- c) Företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50 miljoner kronor.

Ett mindre företag är ett företag som inte är ett större företag.

Det är även denna gränsdragning enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) som används vid förenklingsarbetet av redovisningen i Sverige. Om dessa gränsvärden följs innebär det att 90 procent av företagen i Sverige klassificeras som mindre. Denna definition överensstämmer även med den gränsdragning som gäller för revisionsplikten i Sverige. Revisionsutredningen (Ju 2006:11) presenterade sitt delbetänkande SOU 2008:32, *Avskaffande av revisionsplikten för små företag*. I utredningen föreslås att revisionsplikten avskaffas för företag som understiger de gränsvärden som anges i artikel 11 i det fjärde direktivet, vilket innebär att de företag som uppfyller mer än ett av följande villkor omfattas av revisionsplikt:

- a) Mer än 50 anställda,
- b) Balansomslutning på mer än 41,5 miljoner kronor eller,
- c) Nettoomsättning på mer än 83 miljoner kronor.

Då gränsvärdena i Årsredovisningslagen (1995:1554) 1 kap 3 § idag överensstämmer med revisionsplikten föreslår utredningen att gränsdragningen i Årsredovisningslagen (1995:1554) ändras så den överensstämmer med revisionsutredningens förslag. Enligt revisionsutredningen

skulle dessa gränsvärden innebära att 97 procent att de svenska aktiebolagen skulle definieras som mindre (Regeringen, 2008, s.111-112).

2.3.2 Förenklingsprojekt

IASB påbörjade sitt förenklingsprojekt år 2003 efter ett övertagande från IASC, *International Accounting Standards Committee*. Anledningen till ett förenklingsprojekt av redovisningen för PE-företag var att IFRS är utvecklat för noterade företag som verkar på publika marknader vars finansiella rapporter främst riktas till investerare. PE-företagen och dess intressenter har dock inte samma behov som de noterade företagen, utan fokuserar snarare på kortsiktiga mål vad gäller kassaflöden, likviditet och soliditet (IASB, 2008). Stora företag fokuserar snarare på vinstmaximering och tillväxt. De har även mer komplexa transaktioner och har ett större antal användare med bredare beslutsfattande än redovisningen i PE-företag, vilket även kräver mer utförliga upplysningar. De flesta länder i Europa har utvecklat egna regelverk för PE-företag och i flera länder finns även två eller tre nivåer av indelningar av PE-företag. Av denna anledning vill IASB skapa ett enhetligt regelverk för PE-företag som baseras på samma principer och koncept som full IFRS för att underlätta en eventuell övergång. Redovisningsstandarderna för PE-företag i flertalet länder är utvecklade utan att ha sett till intressenternas behov så som långgivare, leverantörer eller andra externa intressenter vilket har påvisat en sämre informationskvalitet (Evans et al. s.24, 28, 33).

De främsta argumenten för skilda regelverk för noterade bolag respektive PE-företag är för att minska företagets arbetsbörda och för att kostnaderna skall bli mer proportionerliga. Ytterligare argument förekommer så som begränsade användargrupper, användbarhet för ett begränsat antal beslut, mindre komplexa transaktioner och mindre behov av sofistikerade analyser av högt aggregerad information. De främsta argumenten mot skilda regelverk är främst behovet av universella regelverk, behov av jämförbarhet, reliabilitet, det publika intresset, hot mot att de stora bolagen önskar liknande reglering, rädslan av att mindre bolag hamnar i andra hand i samhället och en risk för tudelad redovisningsprofession (Ibid s.25-26). Evans et al (2005) har i sin studie bekräftat att det finns ett stort gap mellan kostnader och fördelar vad gäller rapporteringen i de mindre företagen och det är brist på kännedom om vad deras användare önskar att erhålla för information (Ibid s.38-39). I slutet av fjärde kvartalet 2008 väntas ett slutligt utkast av *IFRS for PE* presenteras för styrelsen och därefter beräknas den utfärdas i början av 2009 (IASB, 2008).

I Sverige tillsatte Regeringen år 2007 en utredning för att överväga förenklingar i redovisningslagstiftningen (BFNAR 2008:1 s.13). Syftet är att minska företagets administrativa bördor, där en del utgör de redovisningsregler som företagen i dagsläget måste följa (Regeringen, 2008 s.93). I utredningen skall särskild vikt läggas vid de mindre och medelstora företagens behov av förenklade redovisningsregler. Enligt direktiven skall frågor tas upp så som genomförande av EG:s redovisningsdirektiv, tilläggsupplysningar till årsredovisningen, reglerna om årsbokslut och finansieringsanalys (Regeringen, 2008 s.95).

2.3.3 K-projektet

BFN påbörjade år 2004 ett normgivningsprojekt för årsredovisning och årsbokslut för icke-noterade företag, det så kallade K-projektet (BFN, 2008a). Detta efter att BFN bestämt sig för att inte fortsätta sin anpassning av rådets rekommendationer till motsvarande regler för onoterade företag. Anpassningen av de svenska reglerna efter internationella förlagor blev till slut inte begripliga för flertalet företagare och BFN började göra deras föreskrifter användarvänliga för landets alla småföretagare (Precht, 2008 s.29).

K-projektet innebär att fyra kategorier av samlade regelverk skall tas fram för företag av olika slag och storlek, vilket kommer att innebära en stor förenkling jämfört med idag då reglerna är samlade per område. Den nya normgivningen följer emellertid reglerna enligt Bokföringslagen (1999:1070) för hur räkenskapsåret skall avslutas. De olika kategorierna av regelverk är följande:

- **K1** – BFNAR 2006:1, *Enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut*. Tillämpas av enskilda näringsidkare som upprättar förenklat bokslut. Började gälla 1 januari 2007.
- **K2** – Tillämpas av mindre privata aktiebolag som upprättar årsredovisning (K2-ÅR), BFNAR 2008:1, *Årsredovisning i mindre aktiebolag*. Kan tillämpas för årsredovisningar som upprättas från och med den 31 december 2008. Senare kommer normgivning även finnas i K2-regelverket för företag som avslutar räkenskapsåret med ett årsbokslut (K2-ÅB).
- **K3** – Huvudalternativ för de företag som upprättar årsredovisning. Har sitt ursprung i RR 1-29 samt BFN:s nuvarande normgivning och anpassningar kommer att göras till internationella förändringar så som IASB:s *IFRS for PE*.
- **K4** – Kommer att innehålla särsvenska regler för de företag som upprättar koncernredovisning enligt internationella standarder så som IFRS till den del det inte redan framgår i RFR1 och RFR2.

Efter att BFN påbörjade sitt normgivningsarbete har regeringen tillsatt två statliga utredningar; *Sambandet mellan redovisning och beskattning* och *Enklare redovisning*. Det är viktigt att observera att utredningarna kan medföra ändringar i skatt- och redovisningslagstiftningen som kan resultera i att både K2 och K3 kan behöva anpassas till dessa ändringar (BFN, 2008a). Utredningen om enklare redovisning påpekar att företagen är i stort behov av kompletterande normgivning vid sitt bokslutsarbete så som de regelpaket av det slag som tas fram av BFN, det så kallade K-projektet (Regeringen, 2008 s.103). Vad gäller utredningen om sambandet mellan redovisning och beskattning för mindre aktiebolag, är utgångspunkten en nära samordning mellan redovisning och beskattning. Tidigare bestämdes beskattningstidpunkten utifrån redovisningen vilket enligt utredningen istället skall bestämmas av regler i inkomstskattelagen (Pressmeddelande, 2008). I dagsläget har endast K1 och K2 publicerats vilka är frivilliga att tillämpa, annars kan företagen fortsätta att tillämpa de nuvarande regelverken, BFNAR eller RR 1-29, ett tag framöver. Även efter att K3 har beslutats och trätt i kraft kommer dessa att vara ett frivilligt val. Efter att de statliga utredningarna lämnat sitt slutbetänkande och ändringar i skatte- respektive redovisningslagstiftningen beslutats av Riksdagen kommer en anpassning av K2 och K3 ske utifrån dessa ändringar. När detta är gjort är målet sedan att BFN upphäver gamla normer vilket kommer att innebära att K2 och K3 blir ett obligatoriskt val (BFN, 2008a).

2.3.4 K2-regelverket

BFN beslutade den 11 juni 2008 att ge ut ett allmänt råd med tillhörande vägledning, BFNAR 2008:1, *Årsredovisning i mindre aktiebolag*. Det allmänna rådet får tillämpas av privata aktiebolag som är mindre enligt Årsredovisningslagens (1995:1554) definition och som upprättar årsredovisning. Det får dock inte tillämpas av mindre publika bolag eller aktiebolag som är moderbolag i en större koncern. Ett företag kan frivilligt välja att tillämpa det allmänna rådet för första gången vid upprättande av årsredovisning per den 31 december 2008, annars fortsätter företaget att tillämpa nuvarande normgivning. Vägledningen innehåller

lagregler, det allmänna rådet samt kommentarer och exempel. Om ett företag väljer att tillämpa det allmänna rådet skall det tillämpas i sin helhet. Vid frågor kring fusion, löpande bokföring och arkivering av räkenskapsinformation skall däremot BFN:s normgivning på området följas. Är en redovisningsfråga inte reglerad i det allmänna rådet skall vägledning i första hand hämtas från regler i det allmänna rådet som behandlar liknande frågor och i andra hand i Årsredovisningslagens (1995:1554) eller det allmänna rådets grundläggande principer. Det allmänna rådet utgår från försiktighetsprincipen, vilket innebär att det bygger på värdering till anskaffningsvärde. Innehållet i det allmänna rådet utmärks av förenklingar med möjligheter att bland annat tillämpa olika schablonlösningar, införande av olika väsentlighetsregler som främst innebär gränsvärden för när en nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar samt avsättningar skall göras. Ännu en viktig förenkling är minskade upplysningskrav där tilläggsupplysningar till balans- och resultaträkning inte behöver lämnas utöver lagens krav (BFN, 2008b).

2.3.5 Förändringar i jämförelse med nuvarande reglering

Då K2-regelverket är frivilligt kan företagen fortfarande välja att tillämpa Årsredovisningslagen (1995:1554) samt kompletterande normer från BFN eller Redovisningsrådet. Enligt BFNAR 2000:2, *Tillämpning av Redovisningsrådets rekommendationer och uttalanden*, skall icke-noterade företag för respektive område tillämpa antingen ett allmänt råd från BFN som innehåller en anpassning av en redovisningsrekommendation eller motsvarande rekommendationer från Redovisningsrådet, RR 1-29. Nedan följer exempel på förändringar i K2-regelverket i jämförelse med dagens alternativa redovisning.

2.3.5.1 Resultaträkningen

Förenklingar kring periodisering har införts där det i motsats till Årsredovisningslagen (1995:1554) 2 kap. 4 § anges att företag inte behöver periodisera inkomster och utgifter som understiger 5 000 kr (BFNAR 2008:1 2.4). Försäljning av fastigheter som utgör omsättningstillgångar skall normalt redovisas vid tillträdet vilket även gäller vid försäljning av fastigheter som utgör en anläggningstillgång (BFNAR 2008:1 6.5 och 6.30). Enligt Drefeldt och Lundqvist (2008) bygger K2-regelverket på matchningsprincipen vilket innebär att utgifter som kan hänföras till en specifik inkomst ska redovisas som kostnad samma år som inkomsten redovisas som intäkt. Kan utgiften inte hänföras till någon specifik inkomst skall den kostnadsföras när prestationen fullgjorts (BFNAR 2008:1 7.6). Återkommande utgifter, som inte är personalutgifter, får redovisas som kostnad det räkenskapsår som fakturan erhålls eller betalning sker om utgiften antas variera med högst 20 procent mellan åren och varje räkenskapsår belastas med en årskostnad (BFNAR 2008:1 7.9).

2.3.5.2 Balansräkningen

Enligt Drefeldt och Lundqvist (2008) är utgångspunkten för tillgångsredovisning att den hänger ihop med intäktsredovisningen, vilket innebär att när en tillgång inte längre redovisas hos säljaren skall denne samtidigt redovisa en intäkt. När en tillgång skall redovisas är vidare kopplat till när väsentliga risker och förmåner övergår till företaget (BFNAR 2008:1 9.2). Vid tillämpning av K2-regelverket skall hyrd egendom inte redovisas som en tillgång i företaget. Av denna anledning redovisas ett leasingavtal alltid som ett operationellt leasingavtal (Drefeldt & Lundqvist, 2008). En uppmärksam nyhet i K2-regelverket är att egenupparbetade immateriella tillgångar inte får aktiveras som en tillgång (BFNAR 2008:1 10.2). Detta även om Årsredovisningslagen (1995:1554) 4 kap. 2 § anger att utgifter för forsknings- och utvecklingsarbete av väsentligt värde för rörelsen får tas upp som en immateriell tillgång. Enligt de regler som kan tillämpas i dagsläget anges bland annat i BFN R

1, *Redovisning av forsknings- och utvecklingskostnader*, p 1, att företag som bedriver forskning och utveckling är en indikator om framtida lönsamhet i företaget. Detta innebär att en upplysning om dessa kan vara av betydelse vid bedömning av företagets framtidsutsikter. Anses utgifterna medföra ekonomiska fördelar i framtiden skall företag som regel kostnadsföra utgifter för forsknings- och utvecklingskostnader då de uppstår. En aktivering av utgifterna får dock ske om de anses vara av väsentligt värde (BFN R 1 p 5-6). För att en aktivering av utgifterna skall vara tillåten krävs vidare att villkoren i BFN R 1 p 13 är uppfyllda; nedlagda utgifter skall vara klart avgränsade, FoU- arbetet skall ha en bestämd tillämpning, slutprodukten av arbetet väntas kunna säljas eller användas i företaget, en intäkt eller kostnadsbesparing skall vara sannolik samt att det skall finnas resurser för att avsluta FoU-arbetet. Dock bör det observeras att det endast är under det år som arbetet utförs som kostnaden får aktiveras. RR 15, *Immateriella tillgångar* anger att det är svårt att bedöma om en internt utarbetad immateriell tillgång uppfyller kraven på en tillgång (RR 15 p 39). Därav skall endast utgifter i utvecklingsfasen tas upp som en immateriell tillgång om villkoren enligt RR 15 p 45 uppfylls. Villkoren är att det skall finnas förutsättningar och vara tekniskt möjligt att slutföra tillgången så att den kan säljas eller användas vilket också skall vara avsikten med FoU-arbetet, sannolikt att framtida ekonomiska fördelar ökar samt att utgifter för arbetet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Vad gäller juridisk person anges i RR 15 p 92 att utgifterna som enligt RR 15 p 45 skall tas upp, kan dessa istället kostnadsföras.

Utgifter för tillgångar som inte längre får aktiveras i anskaffningsvärdet utgörs bland annat av beräknade utgifter för nedmontering, bortforsling eller återställande av plats (BFNAR 2008:1 10.8). Enligt Drefeldt och Lundqvist (2008) skall i stället en avsättning redovisas successivt över tillgångens nyttjandeperiod. Vissa indirekta kostnader inte får ingå i anskaffningsvärdet som till exempel ränta. Om förvärv sker i utländsk valuta ska valutakursen vid tidpunkten då transaktionen bokfördes användas, oavsett om valutasäkring skett eller inte (Drefeldt & Lundqvist, 2008). Årsredovisningslagen (1995:1554) 4 kap. 3 § anger att vid förvärv av en anläggningstillgång skall företag i anskaffningsvärdet, förutom inköpspriset räkna in utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet. Även ränta på kapital som lånats för att finansiera tillverkningen av en anläggningstillgång får inräknas i anskaffningsvärdet. Anskaffningsvärdet enligt BFNAR 2001:3, *Redovisning av materiella anläggningstillgångar* p 5 anges att anskaffningsvärdet utgörs av inköpspriset samt kostnader som är direkt hänförliga till tillgången, till exempel iordningsställande av plats eller uppförande av tillgången, leverans, installation och konsulttjänster. Utgifter för nedmontering, bortforsling och återställande av plats behöver dock inte inräknas i anskaffningsvärdet. Enligt RR 12, *Materiella Anläggningstillgångar* p 7 utgörs anskaffningsvärdet av inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången så som iordningsställande av plats eller uppförande av tillgången, leverans, installation, konsulttjänster, nedmontering, bortforsling och återställande av plats.

Avskrivning för materiella och immateriella anläggningstillgångar ska påbörjas det år som tillgången tas i bruk. Förvärvad byggnad får däremot börja skrivas av det år tillgången redovisas i balansräkningen, oavsett om den tagits i bruk eller inte. Vidare får avskrivningar göras med lika stort belopp varje år oavsett när under räkenskapsåret tillgången tagits i bruk (BFNAR 2008:1 10.19). Om tillgångens verkliga värde överstiger dess redovisade värde måste avskrivningar ändå göras (BFNAR 2008:1 10.20). Hänsyn får tas till eventuellt restvärde vilket skall fastställas enligt anskaffningstidpunktens rådande prisnivå. Dock får restvärdet inte tillämpas för byggnad eller då förenklingsregler för avskrivningar tillämpas så som möjligheten att fastställa dess nyttjandeperiod (BFNAR 2008:1 10.21). En möjlighet finns alltså att företaget kan fastställa nyttjandeperioden för maskiner, inventarier och

immateriella anläggningstillgångar till fem år (BFNAR 2008:1 10.23). För byggnader finns förenklingsregler som tillåter att nyttjandeperioden alltid får bestämmas utifrån Skatteverkets allmänna råd om värdepappersavdrag på byggnader (BFNAR 2008:1 10.27). Den fastställda avskrivningsplanen ska enbart omprövas om nedskrivning skett eller om planen är uppenbart felaktig (BFNAR 2008:1 10.22). Avskrivning på maskiner och inventarier regleras i BFNAR 2001:3, *Redovisning av materiella anläggningstillgångar*, 6 kap p 1-2 där det anges att en materiell anläggningstillgång ska skrivas av enligt en systematisk plan över tillgångens nyttjandeperiod. Avdrag för ett eventuellt restvärde görs på tillgångens avskrivningsbara belopp om restvärdet uppgår till ett betydande belopp och skall då fastställas vid anskaffningstidpunkten. Ett företag kan emellertid välja mellan fyra olika avskrivningsmetoder; linjär, degressiv, produktionsberoende och progressiv avskrivning. Den avskrivningsmetod företaget väljer att använda ska spegla hur värdet på tillgången successivt förbrukas. Den valda avskrivningsmetoden skall sedan prövas löpande. Vad gäller ovan nämnda regler för avskrivning av materiella anläggningstillgångar anger RR12 samma regler som BFNAR 2001:3.

Uppskrivning får endast göras på byggnad och mark och då upp till högst taxeringsvärde även om det anges i Årsredovisningslagen (1995:1554) 4 kap. 6§ att det finns en möjlighet att skriva upp anläggningstillgångar (BFNAR 2008:1 10.37). BFNAR 2001:3 hänvisar till Årsredovisningslagen (1995:1554) 4 kap. 6 § vad gäller uppskrivningar. Det anges då att en tillgång får skrivas upp med ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger bokfört värde skrivs upp. En uppskrivning får dock ske med högst det högre värdet om uppskrivningsbeloppet används för ökning av aktiekapitalet genom fondemission eller nyemission eller för avsättning till en uppskrivningsfond. Tillgångens redovisade värde ökas då med uppskrivningsbeloppet och skrivs därefter av över den återstående nyttjandeperioden. Även RR 12 hänvisar till Årsredovisningslagen regler vad gäller uppskrivningar. Uppskjutten skatt får inte redovisas enligt det allmänna rådet (BFNAR 2008:1 11.4). Enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) 4 kap. 14 a § finns en möjlighet att värdera finansiella instrument till verkligt värde, vilket inte är tillåtet i det allmänna rådet (BFNAR 2008:1 11.6).

BFN har inte sedan tidigare haft någon normgivning för avsättningar utan vägledning har utöver årsredovisningens krav, istället hämtats från RR 16, *Avsättningar* (Drefelt & Lundqvist, 2008). I det allmänna rådet anges att en avsättning skall redovisas då företaget har ett åtagande till följd av avtal eller offentligrättsliga regler, då det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras enligt (BFNAR 2008:1 16.2). I kommentarerna anges att informella åtaganden inte får redovisas. En avsättning behöver dock inte redovisas för åtaganden där summan kan antas understiga det lägsta av 25 000 kronor och tio procent av totalt eget kapital vid årets ingång. Detta undantag gäller dock inte för pensionsåtaganden enligt BFNAR 2008:1 16.6. En avsättning skall göras med hänsyn till risk och osäkerhet och med ett belopp som motsvarar en välgrundad uppskattning av företagets utgifter för att reglera åtagandet enligt (BFNAR 2008:1 16.7). Pensionsförpliktelser är ännu ett område som tidigare inte reglerats av BFN men som nu finns med i det allmänna rådet (Drefeldt & Lundqvist, 2008).

2.3.5.3 Upplýsingar

Enligt Drefeldt (2008) är den absolut största förenklingen att upplýsningskraven i årsredovisningen om företagets redovisningsprinciper minimeras. Detta medför att det är upp till användaren av den finansiella rapporten att förstå vad redovisningen enligt det allmänna rådet innebär. Utgångspunkten är att upplýsingar utöver Årsredovisningslagens (1995:1554) krav på upplýsingar inte behöver lämnas. Detta innebär att ett område som innebär

förenkling är upplysningskraven för tillämpade redovisningsprinciper. Det enda som behöver anges är då att ”ÅRL och detta allmänna råd tillämpas” samt avskrivningstiden för anläggningstillgångar och vilken princip som tillämpas för tjänste- och entreprenaduppdrag (Drefeldt & Lundqvist, 2008).

2.3.5.4 Övergångsregler

Övergångsreglerna kan delas in i två slag, de som kräver korrigerings av det ingående egna kapitalet för det år det allmänna rådet införs och dels de som inte kräver korrigerings mot eget kapital utan enbart ska tillämpas framåt. Vidare är det vid en övergång frivilligt att föra en omräkning av jämförelseåret. Behöver ett företag däremot korrigera ingående eget kapital kan de som ett alternativ istället bifoga en kopia av föregående års årsredovisning till årets. Om företaget tidigare tillämpat den funktionsindelade resultaträkningen kan detta vara ett bra tillvägagångssätt. Dock kommer majoriteten av företag som tillämpar detta allmänna råd inte behöva göra en omräkning av tidigare års uppgifter (Drefeldt & Lundqvist, 2008).

3 METOD

Detta kapitel syftar till att ge en förståelse för studiens tillvägagångssätt samt redogörelse och motiveringar till de metodval vi använt oss av. Avslutningsvis kommer vi även behandla studiens validitet och reliabilitet samt ge källkritik.

3.1 Ämnesval

Val av ämnesområde grundar sig i ett intresse för K2-regelverket samt hur de förändringar som införandet av regelverket medför kan påverka företagens intressenter. Banker är en stor intressent för den kategori av företag som kan tillämpa K2-regelverket och ett intresse för dess påverkan växte därmed fram. De mindre aktiebolagen kan välja att tillämpa K2-regelverket för årsredovisningar som upprättas från och med den 31 december 2008, vilket visar att det är ett högst aktuellt ämne inom redovisningen. För att skapa en förståelse kring ämnet genomfördes en litteraturstudie där information för det utsedda problemområdet samlades in. Det medförde en bra grund till förståelse för det utvalda ämnet, vilket resulterade i en problemdiskussion som i sin tur mynnade ut i en problemformulering. Vidare kunde studiens syfte fastställas. För att besvara hur införandet av K2-regelverket kommer att påverka banker framöver ämnar vi att undersöka hur fem svenska banker idag använder sig av redovisningsinformation som beslutsunderlag vid kreditgivning. För att därefter ta ställning till hur den förenklade redovisningen som K2-regelverket medför kommer att påverka dem.

3.2 Vetenskapligt förhållningssätt

Det finns framför allt två vetenskapliga förhållningssätt; positivism respektive hermeneutik. Hermeneutiken har ett tolkande förhållningssätt som innebär att man studerar, tolkar och försöker förstå grunderna till skillnad från positivismen som förklarar olika företeelser. Hermeneutikern närmar sig forskningsobjektet subjektivt utifrån sin egen förförståelse och syftar till att se helheten i ett forskningsproblem. Detta sker genom att sätta helheten i relation till delarna och sedan pendla mellan dessa (Patel & Davidsson, 2003 s.28-31). Vår studie har ett hermeneutiskt förhållningssätt då vi tolkar det insamlade materialet med utgångspunkt i uppsatsens referensram. Innan vi påbörjade vår studie studerade vi noga litteratur inom ämnet för att få en teoretisk förståelse. Detta gav oss grunden till vår förståelse för bankers kreditbedömningsprocess samt den förenkling inom redovisningen som är aktuell i och med införandet av K2-regelverket. En nackdel med det hermeneutiska förhållningssättet är dock att förståelsen inte nås objektivt utan kan exempelvis påverkas av sin förförståelse så som referensramar, värderingar eller förutfattade meningar. En problemställning formades och en passande referensram för studien byggdes upp. Därefter analyserades empirin bestående av intervjuer med respondenter från olika banker med utgångspunkt i studiens referensram. Genom alternering mellan teori och empiri skapade vi successivt en fördjupad förståelse för båda delarna samtidigt som en utveckling av delarna kunde ske. Vi växlade följaktligen mellan del och helhetsperspektiv samt förståelse och förförståelse för att slutligen öka vår förståelse av hur regelförenklingarna påverkar bankers kreditbedömning vilket slutligen mynnade ut i ett resultat.

3.3 Vetenskaplig undersökningsmetod

Val av metodansats gjordes efter att problemformuleringen fastställts och hänsyn togs till studiens problem och syfte. Detta eftersom dessa delar genomsyrar hela studien och slutligen leder fram till studiens resultat. Val av generering, bearbetning och analys av den information som samlats in kan delas in i kvantitativ och kvalitativ inriktad forskning beroende på vilken typ av information som undersöks (Patel & Davidsson, 2003 s.14). Utgångspunkten hos den

kvantitativa metoden är att undersöka ett stort antal enheter och se till summan av undersökningen för att därefter komma fram till ett generaliserbart resultat. Den kvalitativa metoden däremot ser till ett mindre antal enheter och går mer in på djupet för att erhålla en ökad förståelse (Holme & Solvang, 1997 s.76). Syftet med studien är att eftersträva en beskrivning och förståelse utifrån vår problemformulering och inte att visa på hur starka de undersökta sambanden är. Denna förståelse anser vi erhålls bland annat genom att studera tidigare forskning på området i form av rapporter, artiklar och böcker samt genom intervjuer med personer som aktivt arbetar med kreditbedömningar på fem utvalda banker i Sverige. Studien kommer dock inte att beröra samtliga banker i Sverige utan avser endast att behandla ett mindre antal utvalda banker för att erhålla en djupare förståelse. Studien kommer därmed inte kunna besvara hur representativ informationen från vårt urval är för samtliga banker i Sverige, vilket en kvantitativ metod med dess generaliserbarhet skulle kunna medföra. Dock har den kvalitativa metoden styrkan att den medför en ökad förståelse för det som undersöks och vi anser att vår studie gör att en djupare förståelse är överordnat ett generaliserbart resultat (Holme & Solvang, 1997 s.75).

Genom att studera och få en förståelse för det underliggande mönstret till hur banker använder sig av redovisningsinformation som beslutsunderlag vid kreditgivning kan vi studera hur en framtida förändring av redovisningsinformationen kan komma att påverka. Att se till de utvalda bankers agerande och användning av redovisningsinformation vid kreditbedömning leder in oss på den kvalitativa metoden då den erhåller insikt om bankers användning av denna information. Metoden lämpar sig väl för studiens uttalade syfte och ligger som grund för vidare förståelse och kunskap kring ämnet. Metoden passar även bra då vi använder oss av textanalys och intervjuer. Enligt Andersen (2008 s.48) fokuserar den kvalitativa metoden på den tolkning och uppfattning som erhålls av informationen och är av mer förstående karaktär än förklarande vilket innebär att det är denna metod som bäst avspeglar vår studie.

3.4 Informationsinsamling

Underlaget till referensramen har samlas in i förhållande till vad som ansågs vara relevant utifrån studiens forskningsfråga. Studiens referensram består av litteratur, vetenskapliga artiklar, rapporter, lagtext och redovisningsstandarder samt diverse hemsidor för organisationer och normgivare. Sökning efter relevant referensram till studien har skett via GUNDA, *Göteborgs Universitets bibliotekskatalog*, samt Högskolan i Borås *Bibliotekskatalogen*. De vetenskapliga artiklarna har sökts via SAMSÖK, FAR komplett, Google Scholar. Google Scholar har vidare använts för att finna relaterade artiklar. Övriga artiklar har inhämtas från olika organisationers hemsidor så som IASB och BFN. Insamling av data har skett via personliga intervjuer med respondenter från Danske Bank, Handelsbanken, Swedbank Sjuhärad, Nordea, samt SEB. Det insamlade materialet presenteras i studiens empiriska del.

3.5 Urval av respondenter

Syftet med kvalitativa intervjuer är att få en djupare förståelse och öka informationsvärdet i det som undersöks vilket medför att urvalet av respondenter inte får ske slumpmässigt. Eftersom respondenterna kommer representera det empiriska materialet är det av stor vikt att bankerna liksom deras respondenter är noggrant utvalda och att urvalet har skett med stor omsorg (Holme & Solvang, 1997 s.101). Valet av respondenter gjordes därför genom ett medvetet val utifrån dess lämplighet. De banker vi valde att inkludera i vår studie tillhör de större banker som är verksamma i Västra Götalandsregionen. De utvalda bankerna är väl etablerade på marknaden och har stor och mångårig erfarenhet av kreditgivning till både mindre och stora aktiebolag. Vi valde att genomföra intervjuer på fem banker för att studien

inte skulle bli allt för omfattande, men ändå ge oss olika perspektiv på bankers användning av redovisningsinformation som beslutsunderlag vid kreditgivning. En första kontakt togs via telefon med Danske Bank, Handelsbanken, Swedbank Sjuhärad, Nordea, samt SEB där en kort redogörelse av studien presenterades samt en beskrivning av den person vi efterfrågade för intervju. Därefter valde bankerna själva den person som de ansåg var lämpligast för en intervju utifrån de kriterier som vi satt upp. De krav vi ställde på respondenterna var att de aktivt skulle arbeta med kreditbedömningar för både mindre och större aktiebolag samt ha stor kunskap om hur kreditbedömningsprocessen i banken går till. Detta för att de skulle kunna besvara frågor utifrån vårt problemområde. Vi anser att samtliga respondenter har en god kunskap om ämnet och är väl insatta i var banks kreditbedömningsprocess, vilket bidrar till att öka informationsinnehållet och studiens tillförlitlighet.

3.6 Intervjumetod

Det finns huvudsakligen två olika varianter av intervjuer inom den vetenskapliga forskningen; den kvantitativa och den kvalitativa intervjun. Det som karaktäriserar en kvantitativ intervju är dess strukturerade intervjutekniker som ger respondenten liten flexibilitet (Holme & Solvang, 1997 s.80). Vid kvalitativa intervjuer föreligger istället vanligtvis en låg grad av standardisering och strukturering (Patel & Davidsson, 2003 s.71-72). Vi har i vår studie valt att tillämpa den kvalitativa intervjun då vi vill använda intervjun som ett redskap för att få en djupare förståelse och inhämta respondenternas beskrivningar av bankernas användning av redovisningsinformation vid kreditbedömningar. Den kvalitativa intervjun är en intervjuform som syftar till att inhämta beskrivningar och används för att få en djupare förståelse av beteenden och motiv. Det leder sedan till möjligheten att tolka betydelsen av det beskrivna beteendet (Andersen, 1998 s.161). Genom användning av den kvalitativa intervjuformen har följaktningen inga standardiserade frågeformulär används utan ett frågeformulär har endast fungerat som ett stöd under intervjuerna. För att vi skulle få ut rätt information från intervjuerna bygger frågeformuläret på vår problemformulering. Intervjuerna karaktäriseras vidare av en låg standardisering och strukturering vilket utgjorde en grund för frågorna. Ett frågeformulär fanns således förberett, men respondenten gavs ändå friheten att svara utifrån sina egna tankar, då frågorna ställdes utifrån vad som lämpade sig bäst i det enskilda fallet. Anledningen till att vi inte använt oss av standardiserade frågeformulär i vår studie är för att det enligt Holme och Solvang (1997 s.100) oftast begränsar möjligheten för respondenten att lyfta fram sina egna åsikter och uppfattningar. Den kvalitativa intervjumetoden gav oss vidare möjlighet att ställa följdfrågor, ändra ordningen på intervjufrågorna samt omformulera dessa för att öka förståelsen hos respondenterna. Detta är fördelaktigt som bidragit till att vi erhållit en djupare förståelse samt att vi anser att vi erhållit mer relevant information av våra respondenter. Vi anser inte att vi hade kunnat erhålla samma inblick och nyanserade information från våra respondenter om vi använt oss av ett standardiserat frågeformulär.

Vidare har inte K2-regelverket behandlas under intervjuerna, av den anledning att respondenterna inte hade tillräckligt med kunskap inom området. Vår avsikt med intervjun har således varit att ta reda på hur bankers kreditbedömningsprocess ser ut och i vilken utsträckning de använder sig av redovisningsinformation som underlag vid kreditgivning. Därefter analyserades K2-regelverkets förenklade redovisnings betydelse för banker. Intervjuerna varade alla mellan 45-90 minuter. Då vi i vår studie avsåg att analysera hur banker använder sig av redovisningsinformation vid kreditbedömningar anser vi att det är av stor vikt att använda oss av öppna frågor framför slutna frågor. Slutna frågor besvaras med ja eller nej medan öppna frågor kräver förklaringar och utvecklingar (Häger, 2007). Intervjuerna inleddes med neutrala frågor som gav bakgrundsinformation om respondenten och det ämne som kom att behandlas. Intervjun avslutades även med neutrala frågor då respondenten gavs

möjlighet att kommentera de ställda frågorna och lämna ytterligare kommentarer om delar som utelämnats under intervjun. Mellan inledning och avslutning ställdes sedan de frågor som var av vikt för studien. Den kvalitativa intervjun med öppna frågor ställde dock krav på att oss som intervjuade eftersom vi både skulle lyssna, tolka svaren, ställa fördjupande frågor och samtidigt inte påverka respondenten med egna åsikter (Andersen, 1998 s.161-162). Vi ser styrkan i den kvalitativa metoden genom att respondenten i mindre utsträckning styrs av forskaren och ges möjlighet att påverka samtalets utveckling efter egna förutsättningar. Vi anser att det är av stor vikt att intervjuformen anpassas efter den specifika bankens arbetsätt och att intervjun är av öppen karaktär. Konsekvensen blev dock att vi erhöll information som var mer komplicerad att bearbeta och som inte kunde förvandlas till siffror.

Intervjuerna har genomförts i form av personliga möten på respektive banks kontor i ett avskilt rum där endast respondenten och författare till uppsatsen närvarade. Anteckningar fördes under hela intervjun samtidigt som intervjuerna spelades in med hjälp av en bandspelare för att minska risken för feltolkningar. Samtidigt måste en inspelning av intervjun ställas mot att det kan leda till att respondenterna blir restriktiv i sina svar och inte vill uttala sig i alla frågor. Detta har vi vid sammanställning av intervjun varit medvetna om, men anser att vikten av att få med allt överväger denna nackdel. Vidare har vi under genomförandet och tolkning av intervjuerna tagit hänsyn till att det kan finnas skäl, exempelvis konkurrensskäl, som bidragit till att respondenterna hållit inne med vissa svar. För att lättare kunna identifiera dessa tillfällen poängterade vi inledningsvis av intervjuerna för respondenterna att de skulle uppge om det fanns frågor som de inte svarade fullt ut på. Vår uppfattning om redovisningsinformationens användbarhet vid kreditbeslut har utvecklats under intervjuernas gång. Styrkan blir således att vi kontinuerligt erhöll en bättre och mer grundläggande förståelse för studiens problem, men det kan även vara en svaghet eftersom den flexibilitet som kvalitativa intervjumetoden ger utrymme för kan försvåra jämförelsen av informationen.

3.7 Bearbetning av insamlat material

Enligt Patel och Davidsson (2003 s.199-120) underlättar det vid kvalitativa metoder att göra löpande analyser och reflektera över problemet under arbetets gång, vilket är viktigt för den slutliga analysen. Detta skiljer sig i jämförelse med den kvantitativa metoden där bearbetning sker först efter insamlingen. Fördelen med löpande analyser är att ny och oväntad information kan underlätta för hur arbetet med studien skall fortgå samt att det kan berika studien ytterligare. Slutbearbetningen innebär att text från intervjuer varvas med egna kommentarer och tolkningar vilket medför att det är viktigt med en välbalanserad avvägning mellan dessa (Patel & Davidsson, 2003 s.119-120). Bearbetningen av det insamlade materialet resulterade i att vi samtidigt anpassade vår referensram och empiri i förhållande till det vi avser att undersöka. Intervjuerna har vidare jämförts och ställs i förhållande till vårt problemområde. Intervjuerna sammanställdes direkt efter att de slutförts genom att vi jämförde anteckningarna som fördes under intervjuens gång med varandra samt lyssnade igenom intervjuerna en gång till med hjälp av bandspelaren. Detta för att säkerhetsställa att vi fått med det som var väsentligt och att rätt tolkning av intervjun hade gjorts.

Anteckningarna innehöll i liten utsträckning frågetecken och anmärkningar från intervjuerna samtidigt som det fanns händelser som vid observationstillfället var oklara men som under arbetets gång fått sin förklaring. Tack vare att vi spelade in intervjuerna hade vi möjlighet att lyssna igenom intervjuerna om oklarheter påträffats. Vidare har vi även haft möjlighet att i efterhand kontakta respondenterna om oklarheter har uppstått. Då vi anser det vara viktigt att få eventuella frågetecken besvarade innan analysen gjorde vi en ytterligare kontakt via e-mail för en kompletterande fråga. Eftersom förståelsen för bankers kreditbedömningsprocess är

avgörande för vår studie var det viktigt att säkerhetsställa att vi uppfattat deras kreditbedömningsprocess rätt. Vi har således kontaktat samtliga banker och beskrivit hur vi uppfattade deras kreditbedömningsprocess och bett dem att kommentera. Detta anser vi stärker tillförlitligheten på att det som återberättas i det empiriska materialet stämmer överens med verkligheten. Det empiriska materialet berör bankers kreditbedömningsprocess och redovisningsinformationens användning som beslutunderlag vid kreditgivning. Således har som tidigare nämnts K2-regelverket inte berörts. Sammanställning av det empiriska materialet kan sammanfattas i följande steg; jämförelse mellan anteckningar och inspelning, sammanställning av varje enskild intervju och slutligen sökande efter gemensamma och avvikande mönster mellan bankerna. Därefter har intervjuerna sammanställts och presenteras i det empiriska avsnittet. Det empiriska avsnittet beskrivs inledningsvis företagsspecifikt med en kort presentation av de utvalda bankerna och dess respondenter. Likaså har det empiriska avsnittet som beskriver bankers kreditbedömningsprocess presenteras företagsspecifikt eftersom den interna processen mellan bankerna har skilt något åt och vi har velat förtydliga dessa skillnader. Vidare har den insamlade informationen presenteras ämnesvis vilket följer dispositionen utifrån studiens referensram med undantaget från K2-regelverket som inte berörts i det empiriska avsnittet.

I analysen har vi kopplat referensramen och empiri till varandra för att erhålla en djupare förståelse för att slutligen komma fram till studiens resultat. Den information som vi erhöi i det empiriska materialet gällande bankers kreditbedömning gjorde att vi tillsammans med referensramen kunde analysera K2-regelverket. Analysen presenteras ämnesvis och följer referensramens uppbyggnad. Vidare ligger sedan analysen till grund för de slutsatser som studien resulterade i.

3.8 Giltighetsanspråk - Validitet & reliabilitet

Validiteten handlar om överensstämmelsen mellan det vi avser att undersöka och det vi faktiskt undersöker (Patel & Davidsson, 2003 s.99). Validiteten styrs således av att det som mäts är det som studiens forskningsfråga avser, alltså om studien mäter det den avser att mäta. Studien avser att undersöka hur banker gör sina kreditbedömningar och i vilken utsträckning de använder sig av redovisningsinformation idag för att därefter kunna ta ställning till om den förenklade redovisningsinformationen som K2-regelverket medför kommer att påverka bankers kreditbedömning. Vid en kvalitativ studie eftersträvas en god validitet genom hela forskningsprocessen från forskarens tillämpning av dess förförståelse till om insamlingen av data är neutral och innefattar olika perspektiv (Patel & Davidsson, 2003 s.103). För att öka studiens validitet har det under arbetets gång ständigt skett en anpassning av uppsatsens olika delar till varandra. En tillbakablick till studiens problemformulering och syfte gjordes för att säkerhetsställa att det vi avser undersöka med studien är det som faktiskt presenteras. En anpassning av referensramen har skett i förhållande till empirin. Vi anser det är av stor vikt att utformningen av intervjufrågorna grundar sig i vår problemformulering för att få fram de frågor kring kreditbedömningar som är relevanta för vår studie. På detta sätt avser vi att säkerhetsställa validiteten genom frågor som täcker vår frågeställning och bidrar till att resultatet senare överensstämmer med det vi avser att undersöka. Vidare tycker vi även genom vår analys att referensramen och empirin slutligen överensstämmer. Vi har frågat oss om de utvalda respondenterna verkligen har beskrivit hur en kreditbedömning går till i verkligheten eller om det har funnits skäl för dem att ljuga. Likaså om de inte har kunnat berätta hur det verkligen går till på grund av att de inte vet alla delar. Det kan även funnits situationer som på grund av konkurrensskäl respondenterna inte har velat gå in i detalj på. Detta har vi haft i åtanke vid sammanställning av empiri samt under analysen.

Reliabilitet är ett mått på om mätinstrumentet är tillförlitligt. Tillförlitligheten kan bedömas genom att man upprepar mätningen där ett bra mätinstrument skall ge samma värden vid de upprepade mätningarna (Wallen, 1998 s.66-67). Reliabiliteten avser studiens tillförlitlighet men som i en kvalitativ studie skall ses utifrån det enskilda fallet (Patel & Davidsson, 2003 s.100-101,103). För att öka reliabiliteten har vi använt oss av flera respondenter med mångårig erfarenhet inom området för att sedan kunna göra en jämförelse mellan dessa. Vi anser dock är en alldeles för liten grupp för att göra generella uttalanden. Samtliga respondenter fick samma bakgrundsinformation om studien liksom att samma frågeformulär användes under intervjuerna. Intervjuerna genomfördes vidare även under liknande omständigheter. Detta tillvägagångssätt anser vi tillsammans bidrar till att öka reliabiliteten. Vid en kvalitativ studie är problemet att få in giltig information mindre än vid en kvantitativ studie då det är mycket större närhet till det som studeras (Holme & Solvang, 1997 s.94). Det är dock en nackdel att personliga intervjuer ger upphov till tolkningsfrihet vilket medför en risk för feltolkningar. Genom att vi påverkas av vår förståelse och uppfattningar kan detta ha påverkat bearbetningen och analys av det empiriska materialet. För att minska denna risk har vi båda närvarat under intervjuerna samt att inspelning skett. Vidare har vi noggrant tolkat och analyserat det insamlade empiriska materialet så att inga förhastade slutsatser har dragits.

3.9 Källdiskussion

Vi anser att det är av stor vikt för studiens tillförlitlighet att vi ställer oss kritiskt till de källor som används i studien. Både till källornas tillförlitlighet samt dess ursprungliga syfte. Vi har skaffat oss en så bra överblick som möjligt över de källor som finns tillgängliga inom ämnet, för att därefter jämföra dessa och valde de källor vi ansåg var mest relevanta. Vi har i stor utsträckning sökt efter vetenskapliga texter vilken medför en styrka åt studien. Referensramen baseras på flertalet källor så som litteratur, vetenskapliga artiklar, utredningar samt regelverk. Källorna som använts är skrivna av olika författare vilket vi anser medför att uppsatsen tillförlitlighet ökar. Vi har lagt stor vikt vid val av källor samt sett till hur aktuell källan är. Det finns dock källor i studien som är av lite äldre karaktär, men vi anser att den information som presenteras i dessa källor ändå avspeglar hur det ser ut i dagsläget och har därför valt att ta med dessa. Vi har även kompletterat dessa källor med insamlad data från intervjuerna. Dessa har granskats kritiskt genom att vi sett till subjektivitetens eventuella påverkan på de svar som framkommit. Då samtliga respondenter arbetar aktivt med och har stor erfarenhet av kreditbedömningar av både mindre och större aktiebolag samt att deras svar har ställts emot varandra anser vi ger oss en rättvisande bild av respondenternas syn inom vårt problemområde. Att vi använde oss av personliga intervjuer anser vi även bidrar med ökad information då respondenten kan utveckla sina svar och förklara mer djupgående. Vid val av olika metoder är det viktigt att reflektera över de styrkor och svagheter som kan finnas med de val som gjorts. Kritik som kan riktas mot vårt val av källor är att vår problemformulering innefattar olika områden, förenklade redovisning som K2-regelverket medför samt bankers användning av redovisningsinformation. Det har därför varit svårt att hitta källor som berör vår problemställning. Detta har bidragit till att val av källor har skett ur många olika källor och ur olika perspektiv.

4 EMPIRI

Avsnittet återger den information som erhöles vid intervjuer med följande fem banker; Danske Bank, Handelsbanken, Swedbank Sjuhärads, Nordea samt SEB. Det empiriska materialet presenteras inledningsvis företagsspecifikt med en kort presentation av de utvalda bankerna och dess respondenter. Därefter återges den insamlade informationen ämnesvis.

4.1 Presentation av respondenter

Nedan följer en kort presentation av de fem utvalda banker som deltagit i studien samt en presentation av de respondenter som företräder respektive bank.

4.1.1 Danske Bank, Christer Erlandsson

Danske Bank i Sverige består av ett nätverk av 15 provinsbanker och har fler än 60 kontor runt om i Sverige. Bankens specialister och dotterbolag är samlade på fyra finanscenter i Sverige vars uppgift är att bestå kontoren samt kunder med specialistkunskap (Danske bank, 2008). Vår respondent på Danske Bank är Christer Erlandsson som är kreditchef för finanscenter i väst med säte i Göteborg. Efter examen från Handelshögskolan i Göteborg började Erlandsson 1987 på Götabanken i Kinna där han arbetade som kundansvarig. Efter ett år fortsatte han vidare som kreditanalytiker på Götabankens regionala avdelning i Göteborg. Mellan åren 1992 till 1996 arbetade han med att hantera dåliga engagemang, rekonstruera företag och genomföra konkurser på en specialavdelning på Götabanken. Denna avdelning blev sedan en självständig enhet, Retrieva Kredit AB. Därefter började han på Bohusbanken som kreditchef och kundansvarig. De sista åren av anställningen övergick successivt till att enbart innefatta arbetet som kreditchef. År 2004 tillträdde han som regional kreditchef för finanscenter i väst. Erlandsson har arbetat med krediter sedan starten i banken.

4.1.2 Handelsbanken, Christian Pennert

Handelsbanken är en universalbank med drygt 460 kontor. Handelsbanken har en starkt decentraliserad organisation vilket utgår från idén om att organisationen och arbetssätt skall utgå från kontoret. Koncernen viktigaste styrmedel är en förankrad företagskultur, central kreditpolicy samt ett centralt ekonomiskt styrsystem (Handelsbanken, 2008). Vår respondent på Handelsbanken är Christian Pennert som arbetar som chef för företagsmarknaden på citykontoret i Göteborg. Christian har lång erfarenhet av kreditgivning och har sammanlagt varit i banken i 19 år. Han började som kundansvarig i Värmland och har därefter arbetat som kontorschef på Angeredskontoret i fem år och som ställföreträdande kontorschef på Volvokontoret. Sedan ett och ett halvt år tillbaka är han chef för företagsmarknaden på citykontoret på Handelsbanken i Göteborg.

4.1.3 Swedbank Sjuhärads, Mikael Ringheim och Daniel Sarebrink

Swedbank Sjuhärads är en fristående bank med säte i Borås som totalt består av 11 bankkontor i Sjuhäradsområdet. Majoritetsägare är en lokal stiftelse, *Stiftelsen Föreningssparbanken Sjuhärads*, medan resterande del ägs av Swedbank AB (Swedbank Sjuhärads, 2008). Våra respondenter på Swedbank Sjuhärads är Mikael Ringheim, chef för företagskontoret och Daniel Sarebrink, nyanställd företagsrådgivare. Mikael Ringheim har arbetat i banken sedan 1994 och har således 14 års erfarenhet av kreditgivning till företag. Ringheim har en examen från Högskolan i Borås vilket han läste in samtidigt som han arbetade på banken. Ringheim började sin karriär som företagsrådgivare och har därefter varit chef över kontoren i Kinna,

Björketorp och Skene. Idag är han chef för företagskontoret i Borås samt sitter i bankens ledningsgrupp. Med sin erfarenhet inom kreditgivning har Ringheim svarat som huvudrespondent under intervjun men hade till sin hjälp respondenten Daniel Sarebrink. Sarebrink är nyanställd företagsrådgivare på banken som har en ekonomisk examen från Högskolan i Borås och har tidigare arbetat som revisor på Ernst & Young i Borås i fyra och ett halvt år.

4.1.4 Nordea, Suzanne Goldner Agby

Nordea har ungefär 1 400 kontor och cirka 10 miljoner kunder (Nordea, 2008). Vår respondent på Nordea är Suzanne Goldner Agby som arbetar som en av fyra kreditanalytiker på kontoret på Östra Hamngatan i Göteborg. Goldner är i grunden utbildad affärsjurist och började 1983 att arbeta med räntor och valutor på Nordea. Efter att ha arbetat med det i 21 år började hon istället en karriär som kreditanalytiker. Goldners dagliga arbete består av att göra analyser av företag och ta fram underlag till kreditbedömningarna vilket gör att hon har stor erfarenhet inom området.

4.1.5 SEB, Robert Åberg

SEB, *Skandinaviska Enskilda Banken* är en fullsortimentsbank som erbjuder finansiell service till privatpersoner, institutioner och företag. De är en finanskoncern som består av drygt 630 bankkontor (SEB, 2008). Vår respondent på SEB är Robert Åberg som har arbetat inom SEB sedan 1987 och är sedan ett år tillbaka företagschef i Uddevalla och Munkedal. Dessförinnan har han haft chefspositioner i bland annat Kungälv, Göteborg och Trollhättan. Han har lång erfarenhet av kreditbedömning. Främst har Åberg varit verksam inom privatmarknaden men har under den senaste tiden gått över till att fokusera på företagsmarknaden.

4.2 Kreditgivare som intressent

Kategorin mindre företag, utefter definitionen i Årsredovisningslagen (1995:1554) 1 kap. 3 §, utgör enligt samtliga respondenter en stor del av bankens kunder. De uppgav samtidigt att det inte skiljer sig något åt från andra kategorier av företag vad för information som de är intresserade utav. De vill som intressenter bland annat försäkra sig om företagets lönsamhet, soliditet, ekonomiska ställning, företagets framtidsutsikter samt ledningens kvalitet. Respondenterna för de intervjuade bankerna uppgav att de ofta vill ha mer information än vad som i dagsläget presenteras i årsredovisningarna vilket gör att de kompletterar med annan information för att få en helhetsbild av företaget. Samtliga respondenter uppgav vidare att de är i stort behov av den redovisningsinformation som presenteras i de externa rapporterna och att minskning av informationen från dessa rapporter troligtvis kommer att leda till att de kräver in kompletterande information av sina kunder. Goldner uppgav att om redovisningsinformationen i de externa rapporterna skulle minska har hon svårt att se att de har tillräckligt med finansiell information för att kunna göra ett bra kreditbeslut. Den troliga utvägen enligt Goldner skulle i så fall vara att banken kräver in mer information tills de känner sig nöjda.

4.3 Kreditbedömning

Samtliga respondenterna framförde att all kreditbedömning i första hand grundar sig i de regelverk som de enligt lag måste förhålla sig till, men att det sedan är upp till varje bank att sätta sina egna ramar för att försöka lyckas bättre än konkurrenterna. Bankernas kreditgivning bygger således på en intern kreditpolicy som är utarbetad efter lagar och bestämmelser. Kreditpolicyen fungerar som ett ramverk för hur kreditgivningsprocessen går till vilket skall genomsyra hela organisationen. På grund av konkurrensskäl har ingen av de intervjuade bankernas kreditpolicy erhållits eller i detalj studerats. Dock har det framkommit att dess

kreditpolicy i stort sett består av fem steg; Hur en kreditansökan skall vara upprättad, hur kreditbedömningen skall gå till, hur och på vilken nivå kreditbesluten skall fattas, hur kreditvård och uppföljning av krediterna skall se ske samt hur återbetalningen skall gå till. Respondenterna poängterade att företagets återbetalningsförmåga är det centrala vid kreditgivning och därefter bedöms säkerheterna för krediten. Pennert uppgav att Handelsbanken har som riktlinje vid kreditgivning att svag återbetalningsförmåga inte kan accepteras vare sig om banken erbjuder goda säkerheter eller höga marginaler. Detta för att kravet på god kreditkvalitet aldrig får åsidosättas för att nå en högre kreditvolym. Det skall normalt även finnas betryggande säkerheter till krediterna. Ringheim menar att det inte går att sätta ett räntenetto som är så högt att det skulle ersätta en kredit som ej kan återbetalas. Erlandsson uppgav att bedömningen över företagets framtida återbetalningsförmåga inte enbart skall innefatta en bedömning av företagets ekonomiska ställning utan även affärsmässiga bedömningar samt en bedömning över den risk och lönsamhet som engagemanget ger banken. Andra parametrar såsom bedömning av företagets affärsidé, förtroendet för ledning och styrelse, bransch och marknadssituation är således även de viktiga.

Respondenterna uppgav att kreditprocessen inleds med att den kundansvarige har ett inledande möte med kunden. Mötet sker gärna ute hos kunden för att den kundansvarige skall få möjlighet att se verksamheten. Enligt Ringheim är grunden för all kreditgivning att banken förstår kundens verksamhet. Ett viktigt steg i att få förståelse för verksamheten är därför att besöka kunden för att se verksamheten på plats. Pennert menar att den löpande kontakten med kunden även medför att de snabbt kan identifiera och agera då problem uppstår. Enligt Erlandsson fortsätter mötet med att kunden presenterar verksamheten och representanterna från banken får möjlighet att ställa fördjupande frågor. Vid detta tillfälle begärs det i regel in material i form av senaste årsredovisning, periodbokslut, likviditetsbudget, budget och ibland även periodkörningar. Vidare diskuteras kundens behov och önskemål om krediter, vilka säkerheter de kan erbjuda samt övriga behov företaget har av att göra affärer med banken. Enligt Erlandsson kan i regel representanterna från banken vid sittande bord ge kunden besked om de vill gå vidare med engagemanget eller ej. Om banken väljer att gå vidare med engagemanget startar de en intern process för att bedöma företagets kreditvärdighet. Respondenterna uppgav att det vid bedömning av företagets kreditvärdighet analyserar historisk fakta, framtida prognoser samt budgetar. De intervjuade bankernas kreditbedömning är likartade men den interna processen skiljer sig dock något åt vilket medför att avsnittet nedan redogörs var bank för sig.

Enligt Erlandsson inleds den interna processen inom Danske Bank med att den insamlade informationen skickas till en central avdelning i banken. Där görs en intern rating³ på alla bankens företagskunder. Ratingen inom banken sker enligt egen modell och utförs av en central avdelning för att bedömningen skall vara så objektiv som möjligt. Ratingen utgör grunden för kreditbeslutet och styr processen för hur de ska gå vidare samt på vilken nivå i banken som beslutet skall fattas. Enligt Erlandsson består ratingen av både kvantitativ och kvalitativ information. Den kvantitativa informationen som läggs in i ratingmodellen är information från årsredovisningen, periodbokslut samt budgetar. Den kvalitativa information består bland annat av branschanalyser, affärsidé, om företagets produkter/tjänster ligger rätt i livscykeln, hur marknaden ser ut, om nödvändiga investeringar behöver göras samt förtroendet för ledning och styrelse. Ratingmodellen förser dem även med olika typer av nyckeltal vilket är en viktig del i bankens bedömning. Grunden vid ett ratingförfarande enligt Erlandsson är årsredovisningen och normalt använder de sig av en serie av årsredovisningar

³ Term vid betygsättning av kreditvärdighet (Finansportalen).

för att kunna följa trender. Årsredovisningen utgör den viktigaste delen vid rating men mjuka parametrar, det vill säga kvalitativ information, hjälper till att erhålla en vidare förståelse för verksamheten och påverkar även de. I princip börjar man se till de mjuka parametrarna och visar det sig att dessa delar är negativa har årsredovisningen ingen större betydelse.

När den insamlade informationen skickas till den centrala avdelningen för rating gör kontoret samtidigt sin egen analys av företaget. Den kundansvarige går då igenom revisionsberättelsen och förvaltningsberättelsen för att därefter med hjälp av noterna granska balans- och resultaträkningen. Alla delarna i årsredovisningen granskas där störst vikt läggs vid de största och mest väsentliga posterna i balans- och resultaträkningen. Därefter granskas annan redovisningsinformation såsom budgetar och kassaflödesanalyser. Finns det fastigheter granskas värderingen av fastigheten. Banken har även en skyldighet att se om kunden följer lagar och förordningar vad gäller miljön. Vidare granskas de lämnade säkerheterna och en överslagsberäkning på säkerheterna görs för att se hur mycket de skulle vara värda om banken skulle vara tvungna att utnyttja dem. Allt detta dokumenteras sedan i ett system vilket leder fram till en kreditansökan⁴. Kredit-PM:et kan sägas vara en sammanfattning om företaget, krediten och de ställda säkerheterna samt kommentarer som den kundansvarige har gällande redovisningsinformation och verksamheten. Detta tillsammans med ratingen utgör underlaget för kreditbeslutet. Beroende på kreditens storlek samt hur komplicerat engagemanget är, tas sedan beslutet antingen på lokal-, regional- eller central nivå. Samtliga krediter kräver dock ett tillstyrkande av kundansvarigt kontor och kostnaderna och intäkterna som krediten för med sig ansvarar kontoret för.

Den interna processen på Handelsbanken börjar enligt Pennert med att kundansvarig försöker skapa sig en bild av företaget genom att inhämta information från bland annat Upplysningscentralen. Nästa steg i processen är företagsbedömningen som är den process där banken gör en bedömning av företaget utefter en intern rating. Ratingen skall mäta risken för finansiella påfrestningar samt vilken finansiell motståndskraft företaget har. Den interna ratingen görs genom att den kundansvarige lägger in värdeomdömen på de variabler som granskas i en ratingmodell. För att förstå sammanhanget och betydelsen av detta består enligt Pennert den interna ratingen på Handelsbanken mycket av handarbete, det vill säga delarna granskas noga för hand av den kundansvarige. Enligt Pennert arbetar Handelsbanken lite med schabloner. Ratingen består enligt Pennert både av historisk och framtida information. Det första den kundansvarige gör är att granska och sätta värdeomdömen på redovisningsinformationen. Vissa poster i den historiska informationen såsom totala intäkter, resultat efter finansnetto, poster av engångskaraktär, rörelsemarginaler, räntetäckningsgraden och räntabilitet på totalt kapital granskas extra noggrant. Därefter sätts värdeomdömen på den framtida informationen såsom branschen, hur differentierat företaget är, företagets konjunkturkänslighet, marknadsposition, företagets förmåga att kostnadsanpassa sig, förtroendet för ledning och styrelse, om större investeringar behöver göras, konkurrenter, påverkan av marknadsrisker, miljöpåverkan, kundstrukturen och leverantörsstrukturen samt om kunden har betalningsanmärkningar eller övertrasseringar.

Värdeomdömena för respektive del slås sedan samman till ett sammanlagt värdeomdöme för företaget, en så kallad rating. Ratingen ger varje företag ett betyg utefter skalan låg, mellan eller hög risk samt ett antal nivåer däremellan. Pennert pekar på att det är helheten som är intressant men att det oftast är det sämsta värdeomdömet eller extrema variationer som styr. Ett exempel som lades fram var att om branschen företaget är verksam inom är på väg att dö

⁴ Intern benämning hos Danske Bank. Benämns vidare som kredit-PM.

ut spelar det ingen roll hur bra siffrorna från företagets redovisningsinformation ser ut. Han uppgav att ratingen utgör en bra grund för kreditbeslutet, men poängterar att det viktiga är att de som skall fatta kreditbeslutet själva skapar sig en förståelse för verksamheten. Beroende på engagemangets storlek upprättas en så kallad limitansökan⁵, som är en dokumentation över den mest väsentliga informationen om företaget, krediten samt ställda säkerheter. Ratingen tillsammans med kredit-PM:et ligger därefter som underlag för kreditbeslutet. Beroende på hur stort och komplicerat engagemanget är, tas kreditbeslutet antingen på lokal-, regional- eller central nivå i banken. Samtliga krediter kräver dock ett tillstyrkande av kundansvarigt kontor. Enligt Pennert har det lokala kontoret det yttersta ansvaret och alla kostnader läggs även på det lokala kontoret. Mycket av arbetet kring kreditengagemanget sker på kontoret men de får även stöd från regionala och centrala avdelningar.

Enligt Ringheim och Sarebrink börjar den interna processen i Swedbank Sjuhärad med att kundansvarig analyserar marknaden för det specifika företaget. Till hjälp finns bland annat information som tillhandahålls av Upplysningscentralen där de dagligen får information om företaget såsom hur företaget går, om byte av styrelseledamot har skett, företagsinteckningar samt om företaget har betalningsanmärkningar. Även Swedbank Sjuhärad använder sig av en intern rating som grund vid kreditbeslut. Ratingen skall mäta risk för falicemang samt risk vid obestånd. Den kundansvarige lägger in information i en intern ratingmodell vilket ger en samlad rating på företaget. Exempel på information som används i modellen är siffror från årsredovisningar, periodbokslut, budgetar, interna branschanalyser och marknadsbedömningar. Ringheim menar att ratingsystemet utgör en grund vid kreditbeslut men att den kreditansvarige ändå måste fatta en egen välgrundad rekommendation till beslutet. Det avgörande är att kundansvarige förstår företagets verksamhet samt att ändamålet med krediten ligger i linje med bankens egna värderingar. Därefter upprättas ett kredit-PM som tillsammans med den interna ratingen ligger till grund för kreditbeslutet. Detta kredit-PM består av en sammanfattad information om ägare, koncernstruktur, företagsledningen, styrelse, revisorer, ändamålet och villkoren för krediten, beskrivning av total kreditlimit och säkerheter i bolaget. Vidare återfinns en redogörelse för kundens verksamhet, ekonomisk analys med kommentarer till historisk ekonomi samt en bedömning av framtida återbetalningsförmåga. Slutligen redogörs en riskanalys, affärsanalys och kundansvariges motiv för beslut. Efter det tar banken upp kreditansökan beroende på engagemangets storlek och komplexitet tas beslutet på olika nivåer inom banken.

Goldner uppgav att de på Nordea har en uppdelning på kontoret där de skiljer på försäljning och kreditbedömning. Den kundansvarige ansvarar främst för försäljning av bankens produkter och insamling av de uppgifter som behövs så som budgetar och prognoser. De analyser som ligger till grund för kreditbeslut upprättas av kreditanalytikerna på kontoret. Banken gör en intern rating för alla kunder där ratingen skall bedöma två delar, framtida återbetalningsförmåga samt säkerheter. Enligt Goldner sker ratingen alltid på ett reviderat bokslut men eftersom detta är siffror av historisk karaktär vill de även analysera periodbokslut och budgetar. Årsredovisningarna granskas noga och siffrorna läggs in i en ratingmodell tillsammans med annan information såsom branschanalyser, vad det är för typ av bolag, hur företaget påverkas av konjunkturer, prognoser för innevarande år, kassaflödesanalyser samt budget för nästkommande år. Även information från Upplysningscentralen används i stor utsträckning. Banken prenumererar på viss information från Upplysningscentralen där vissa variabler har lagts in för att banken skall få den information som de är intresserade utav. Vad som undersöks beror mycket på verksamheten men Goldner uppgav dock att det tittar mycket

⁵ Intern benämning hos Handelsbanken. Benämns vidare som kredit-PM.

på nyckeltalen och jämför dessa med tidigare år. Kreditanalytikerna går igenom hela årsredovisningen, post för post, samt läser förvaltningsberättelsen, revisionsberättelsen och noter väldigt noggrant. I samband med att kreditanalytikern lägger in siffrorna från årsredovisningen i systemet justerar de för eventuella värderingsskillnader. När de gjort det får de fram flertalet nyckeltal som de sedan stoppar in i ratingmodellen. Ratingen ger sedan ett värdeomdöme på kunden där banken skiljer mellan bra, dåliga och riskfyllda kunder samt olika nivåer däremellan. Resultatet av ratingen hamnar sedan i ett separat dokument som hänger med som en bilaga till kredit-PM:et. Kredit-PM:et upprättas av kreditanalytikern och är ett dokument som bland annat består av sammanfattad information om företaget, krediten, säkerheterna samt kommentarer till analysen av företaget. På Nordea följs ”*four eyes principle*”, vilket innebär att det alltid är mer än en person som skall gå igenom ärendet. Det är inte heller den person som gjort kreditberedningen eller kundansvarig som skall fatta det slutliga kreditbeslutet. Beslutet tas liksom av övriga banker på olika nivåer beroende på storleken och komplexiteten på krediten.

I SEB:s interna kreditbedömningsprocess erhålls enligt Åberg uppgifter kontinuerligt från Upplysningscentralen. Genom att kundansvarig anger företagets namn via ett system som Upplysningscentralen tillhandahåller får de därefter upp fullständig information om bland annat räkenskapsanalyser, nyckeltal samt förändringar inom företaget såsom byte av revisor eller anmärkning. Viktiga delar vid kreditbedömning enligt Åberg är bankens historik om befintliga kunder, affärsidé, kredit, förtroendet för ledning och styrelse samt företagets återbetalningsförmåga. För nystartade företag har SEB ett samarbete med ALMI Företagspartner där de tillsammans går igenom företagets affärsidé för att se vad de anser om företaget. Även Åberg anser att det är av stor vikt att förstå verksamheten genom att komma ut på företagen ett par gånger per år. Även om det är något som prioriteras högt i banken kan de ibland hända att det inte finns möjlighet att komma ut på företaget kan ansvariga istället bjudas in till banken vilket främst berör de allra minsta företagen. Detta visar på tyngden av den personliga kontakten, men den har dock ytterst lite tyngd i ett kreditbeslut. Variabler som granskas vid en kreditanalys enligt Åberg är storleken på krediten, företagets balansräkning, aktuella skulder och hur de lyckats att betala tillbaka dessa, typ av företag, omsättning innevarande och kommande år, organisation, om bolaget ingår i en koncern, ägare samt eventuell borgen och företagsinteckning. Företagets storlek bör också vägas in i bedömningen. För att få en uppfattning om framtiden ser företaget inte bara till prognoser utan även orderläget i företaget. Viktiga poster i årsredovisningen är enligt Åberg bland annat goodwill, eget kapital, varulager och kundfordringar. För att Åberg visar även på vikten av att erhålla ett reviderat bokslut. Har exempelvis ett företagsköp skett ser de på beloppet och varför de betalat just detta belopp. Noter och upplysningar är också de viktiga för att bland annat se varför man gjort en uppskrivning eller varför en specifik post är så stor.

Samtliga respondenter uppgav att banken normalt gör en ny intern rating på alla företagskunder minst en gång per år. Vid ett större risktagande kan oftare uppföljning ske. Goldner uppgav att kreditanalytikerna på Nordea minst en gång per år går igenom samtliga företagskunders information som om det vore ett nytt ärende. Erlandsson poängterade vidare att kundansvarige även har en skyldighet att internt rapportera om personen i fråga får vetskap om att väsentliga förändringar har ägt rum i företaget.

4.4 Informationsinsamling vid kreditgivning

Vilken och hur mycket information som samlas in som underlag vid kreditbeslut beror enligt Ringheim och Sarebrink på kreditens storlek samt komplexiteten i företaget. Dessutom är det beroende av vilken risk företaget utsätter banken för, vilken säkerhetsställning banken har på

företaget, vad det är för typ av företag samt hur väsentlig informationen är. Åberg pekar på att vissa branscher medför en större risk för banken vilket leder till att en fördjupad analys måste göras samt att det i vissa fall krävs även ökade säkerheter. Pennert uppgav även att bankens interna regler och rutiner styr vilken information som skall inhämtas som underlag till kreditbeslut. Dokumentationen vid mindre krediter är enligt Pennert inte lika omfattande som vid större och komplicerade krediter. Erlandsson poängterade vikten av att informationen måste vara tidsenlig och informativ. Det underlättar för den som utför kreditbedömningen om informationen presenteras detaljerad och är begriplig.

Respondenterna uppgav att informationsinsamling skiljer sig mellan nya och befintliga kunder, eftersom information om befintliga kunder finns lagrade i kreditgivningssystemet. Kundens historik har avsevärd betydelse enligt samtliga respondenter. Ju mer banken vet om företaget som de skall göra affärer med, desto lättare är det att fatta beslut. Enligt Ringheim och Sarebrink är skillnaden mellan befintliga och nya kunder att vid etablerade kontakter finns det alltid kunskap om företaget inom banken sedan tidigare och någon som kan ge en personbedömning. Vid nya kunder tar det oftast längre tid att förstå hur verksamheten fungerar. Ringheim och Sarebrink uppgav vidare att har företaget lyckats bra tidigare och om banken har haft en bra relation till företaget dessförinnan ger det ofta ett större förtroende för företaget. Erlandsson poängterar att kreditgivning bygger mycket på förtroende och vid nya kunder finns ingen personlig erfarenhet och således inte heller något uppbyggt förtroende. Dock skiljer sig inte kreditförfarandet åt.

Enligt Goldner inhämtas information som ligger till grund för kreditbeslutet från företaget, via Upplysningscentralen samt internt i form av historik på befintliga kunder samt olika analyser. Den information som den kundansvarige får från möten med kunden är av stor betydelse. Goldner uppgav att det underlättar deras arbete om den kundansvarige har ställt rätt frågor och har mycket information som de kan bygga analysen kring. Enligt Ringheim och Sarebrink ser de mycket på intern skötsel, det vill säga om det är en befintlig kund i banken finns det historik om kunden lagrad, liksom extern skötsel som inhämtas via Upplysningscentralen. De uppgav att banken har tillgång till en tjänst via Upplysningscentralen som dagligen förser dem med uppdaterad information om företaget, vilket även de övriga bankerna har tillgång till. Goldner uppgav att banken är beroende av att kunderna förser dem med material. Respondenterna är positivt inställda till att kunden ger mer information än vad de måste om den är lämplig ur ett kreditbedömningsperspektiv. Det ökar företagets trovärdighet samt visar på att de inte har något att dölja. Mer och framförallt bättre information påskyndar oftast processen och gör besluten lättare. Som exempel nämner Goldner att större aktiebolag oftast har mer information tillgängligt vilket underlättar vid en kreditbedömning. Samtidigt menar Goldner att banken många gånger har ett övertag gentemot kunderna när det gäller informationsinsamling. Detta eftersom de kan ställa krav på kunderna att förse dem med den information som de vill ha vilket även Erlandsson poängterade.

4.5 Redovisningsinformation

Samtliga respondenter poängterar redovisningsinformationens betydelse vid kreditbedömningar, men genom att enbart använda sig av redovisningsinformation som grund för kreditbeslut ger det dem inte tillräckligt med information. Det är viktigt att få en förståelse för verksamheten och hur dess framtid kan komma att se ut. Att då enbart analysera redovisningsinformationen skulle rent av kunna vara missvisande. Respondenterna uppgav att redovisningsinformationen var den del i ratingen som vägde allra tyngst. Vidare framkom det att bankerna justerar värderingsskillnader vid uppenbara och väsentliga fall. Vissa banker justerar innan de lägger in data i ratingmodellerna medans andra tar hänsyn till

värderingsskillnader genom att de uppmärksammar det i kredit-PM:et som tillsammans med ratingen utgör grunden för beslutet. Erlandsson uttryckte att de i första skedet inte gör några justeringar utan endast vid uppenbara och väsentliga fall. Som exempel nämndes att om vissa tillgångsposter är för högt värderade är soliditeten, som är ett viktigt nyckeltal som de tittar på, utifrån balansräkningen inte väsentlig och de måste justera för att få fram den verkliga soliditeten. Ett annat exempel som nämndes var att om ett företag har mycket materiella anläggningstillgångar och skriver av för dåligt leder det till missvisande nyckeltal och justering måste göras. Goldner uppgav att kreditanalytikerna justerar för eventuella värderingsskillnader i samband med att de lägger in siffrorna i systemet vilket resulterar i olika nyckeltal som sedan läggs in i ratingmodellen. Liksom Erlandsson poängterade Goldner att det endast är uppenbara och väsentliga fall som justeras. Goldner gav som exempel på justering kan vara i de fall då det anser att en fastighet är för lågt värderad. Erlandsson uppgav vidare att det kan vara så att den kundansvarige sitter inne med mer information än vad den personen som centralt knappar in alla siffror från årsredovisningen i ratingmodellen gör. Vilket gör att de kan gå in och justera. Ringheim uppgav att inga justeringar görs för ratingen för RFF, *Risk för Falicemang*. Däremot så åsätts marknadsvärden på säkerheterna, vilket påverkar ratingen för RVO, *Risk vid obestånd*. Dessa två delar utgör sedan tillsammans med kredit-PM:et underlaget för kreditbeslutet. Vidare poängterade Ringheim att den kundansvarige i kredit-PM:et förtydligar hur han eller hon ser på posterna i årsredovisningen. Pennert uppgav att det är upp till den kundansvarige att se över värderingsskillnader vid bedömningen av de värdeomdömen som sätts.

Erlandsson uppgav att om den kundansvarige fått vetskap om ny väsentlig information om företaget kan kundansvarig begära att en ny rating skall göras vilket även bekräftas av Åberg. Respondenterna uppgav att redovisningsinformationen utgör en bra grund för bankens analysering, planering, uppföljning samt kontroll av företaget. Respondenterna uppgav vidare att banken måste ta hänsyn till alla tänkbara scenarior som kan uppstå i företaget. Enligt Erlandsson måste banken bedöma och ta ställning till den finansiella risken som kunden kan ta utan att de hamnar i konkurs. Erlandsson menar att informationen från en årsredovisning är en av de faktorer som väger tyngst vid en kreditbedömning. Fördel framför enskilda balans- och resultatrapporter är att årsredovisningen är reviderad. Samtidigt finns det en nackdel framför nyligen framtagna resultat- och balansrapporter eftersom årsredovisningen bygger på historiska siffror. Erlandsson pekar speciellt på turbulenta tider då konjunkturen kan vända fort och informationen från årsredovisning istället kan bli missvisande. Detta eftersom siffrorna avspeglar tidpunkten och konjunkturläget vid upprättandet av årsredovisningen vilket gör att informationen blir mindre relevant och istället måste de kräva in mer aktuella uppgifter. Ringheim och Sarebrink menar att ju äldre årsredovisningen är desto mer ointressant är den. Samtliga respondenter uppgav att de kompletterar informationen från årsredovisningar med mer aktuell redovisningsinformation såsom enskilda resultat- och balansrapporter, budgetar samt kassaflödesanalyser som är så uppdaterad som möjligt.

Den redovisningsinformation som respondenterna uttryckte var extra viktiga vid en kreditbedömning är hela årsredovisningen, periodbokslut vilket inkluderar så uppdaterade resultat- och balansrapporter som möjligt, budgetar samt kassaflödesanalyser. Bankerna uppgav att de inte utesluter någon del i årsredovisningen utan betonar vikten av att se helheten. Respondenterna poängterade att noterna ger dem viktig information vilket underlättar förståelsen av enstaka poster i balans- och resultaträkning. Redovisningsinformationen ger dem även möjlighet att jämföra olika företag och branscher. Respondenterna tycker att redovisningens standardiserade innehåll och utformning underlättar arbetet mellan företag och företags utveckling över tiden. Respondenterna uppgav att

redovisningskunskaperna för de som utför kreditbedömningarna i dag varierar inom banken. De anställda har erhållit sin kunskap genom allt från akademisk bakgrund till internutbildningar och erfarenhet. I dag anställs dock enbart akademiker på de positioner där kreditbedömningar sker. Erlandsson uttryckte att de anställda inom banken som gör kreditbedömningar får interna utbildningar om kreditbedömningar och att mycket av kunskaper bygger på erfarenhet. Erlandsson anser dock att de skulle vara bra om de anställda kontinuerligt fick uppdaterad information om vad som hände inom redovisningsområdet då det skett mycket förändringar de senaste åren. Respondenterna påpekade att uppstår det oklarheter i redovisningen inhämtas många gånger uttalanden från sakkunniga.

Samtliga respondenter uppgav att systemen som används vid analyserna inte tar hänsyn till om redovisningen är upprättad efter olika regelverk. Trots detta är de ändå medvetna om att beroende på vilket regelverk som används kan siffrorna i balans- och resultaträkning variera. De menar att det är upp till den som upprättar underlaget för kreditbedömningen samt tar besluten att ta hänsyn till det i sin bedömning eftersom systemen som används i dagsläget inte gör det. Pennert poängterar att ju mer information årsredovisningarna är försedda med och ju mer det går att lita på det skrivna materialet desto bättre. Finns det tveksamheter blir bankerna mer försiktiga och kan komma att kräva mer information för att få en tillräcklig grund för beslut. Pennert visar på problemet med begränsad redovisningsinformation genom att ge ett exempel med att Handelsbolag ofta har begränsad information i årsredovisningen. Det leder ofta till att det krävs större insatser vid bedömning av dessa företag från bankens sida. Respondenterna uppgav att om kunderna uppvisar oklarheter i redovisningsinformationen vill bankerna ha en förklaring och kräver vid dessa tillfällen ofta in kompletterande information. Flertalet respondenter uppgav att de ibland även kontaktar företagets revisor för att få förklaringar till oklarheter som dyker upp i redovisningsinformationen. Pennert tror att om informationen som presenteras i årsredovisningen minskar kommer det att leda till att bankerna blir mer försiktiga och kan komma att kräva in ytterligare information från kunderna tills de har tillräckligt med information som de kan känna sig trygga med. Även Goldner instämmer och angav vidare att om den redovisningsinformationen som presenteras i årsredovisningarna minskar kommer det troligtvis leda till att banker kommer att ställa högre krav på kunderna.

5 ANALYS

Avsnittet avser att analysera det empiriska materialet med utgångspunkt i referensramen. Denna analys ligger sedan till grund för de slutsatser som kommer att göras i följande kapitel och därmed besvara vår problemformulering.

5.1 Kreditgivare som intressent

Som tidigare nämns är en viktig intressent till de företag som kan tillämpa K2-regelverket bankerna, vilket bland annat förtydligas genom att nästan tre fjärdedelar av Europas PE-företag har banklån (IASB, 2008). Detta påstående bekräftades av samtliga banker då de uppgav att kategorin mindre företag, som anses vara den svenska motsvarigheten till PE-företag, utgör en väsentlig del av bankens kunder. Evans et al (2005 s.28) hävdar att redovisningsstandarderna för PE-företag i flertalet länder är utvecklade utan att ha sett till intressenternas behov vilket har påvisat en sämre informationskvalitet. De tillfrågade respondenterna uppgav att de generellt vill ha mer information än vad som i dagsläget presenteras i årsredovisningarna och att kompletterande information är nödvändig för att få en helhetsbild. Att banker som intressenter skulle missgynnas om förenklingar i redovisningen leder till att redovisningsinformationen minskar kan emellertid urskiljas. Goldner uppgav att om redovisningsinformationen i företagets externa rapporter minskar blir det svårare för banken vad de skall fatta besluten på. Detta kommer med viss säkerhet leda till att de tvingas begära in mer information av sina kunder så att de har tillräckligt med underlag för att fatta kreditbesluten.

Enligt referensramen används redovisningsinformationen för olika typer av beslut och för att bedöma olika situationer. Detta gör att efterfrågan, användning av redovisningen och preferenser varierar. Vidare är redovisningens syfte att ge olika intressenter information om företaget ur ett ekonomiskt perspektiv (Smith, 2006 s.17). Redovisningsinformationen utgör enligt respondenterna en stor del i bankens planering, analysering, uppföljning samt kontroll av kunder. Det är framförallt företagets framtida återbetalningsförmåga som banker är ute efter. Enligt Smith (2006, s.17) kan informationsbehovet variera inom samma grupp av intressenter, men de intervjuade bankerna uppvisade dock ett liknande informationsbehov. Evans et al (2005, s. 28) menar att PE-företagens intressenter vill ha försäkring om lönsamhet, soliditet, information om händelser från föregående år, framtidsutsikter samt ledningskvalitet. Detta bekräftades av respondenterna samtidigt som de hävdar att deras informationsbehov inte skiljer sig åt beroende på kategori och storlek av företag. Enligt Smith (2006, s.21) har kreditgivare ett intresse att bedöma alla tänkbara scenarios, från positiva till pessimistiska scenarios. Detta bekräftades av samtliga banker. Vid konjunkturförändringar kan det vara extra viktigt att följa företagen noggrannare och göra tätare uppföljningar då det enligt Erlandsson i turbulenta tider kan vara missvisande att följa en årsredovisning eftersom förändringar kan ske väldigt hastigt.

5.2 Intressenters olika synsätt

Enligt referensramen kan intressenternas användning av redovisningsinformationen indelas i olika synsätt, hård data respektive mjuka data. Om man ser på användningen av extern redovisningsinformation utifrån de intervjuade bankers perspektiv visar de sig vara i linje med synsätt två, mjuk data, eftersom de justerar för värderingsskillnader. Hade bankerna inte justerat för värderingsskillnader och ignorerat att ekonomiska händelser kan avspeglas på olika sätt hade det snarare varit i linje med synsätt ett, hårddata. En parameter som talar för synsätt ett är det att enligt respondenterna är de hårda data som är av störst vikt vid

kreditbedömningar. Även om mjuk data har en betydelsefull roll vid bedömningarna väger de hårda data tyngre. Dock menar synsätt två att finansiell information först är viktigt tillsammans med icke-finansiell information. Vilket är i linje med bankernas uttalande om att endast finansiell information inte är tillräckligt som underlag vid ett kreditbeslut.

5.3 Kreditbedömning

Referensramen återger att utöver bankens egenintresse av att analysera kunderna ställer även lagstiftare och Finansinspektionen via föreskrifter och allmänna råd krav på banker. Respondenterna framförde att all kreditbedömning i grunden utgår från dessa krav och att banken därefter sätter egna ramar för hur kreditgivningsprocessen skall gå till. Enligt Finansinspektionens allmänna råd, FFFS 2004:6 15§, bör samtliga banker ha en intern kreditpolicy som förklarar hur kreditgivningsprocessen skall gå till. Samtliga respondenter uppgav att de har en intern kreditpolicy som är utarbetad efter lagar och bestämmelser. Vidare framkom det att den interna kreditpolicyn i stort sett innehåller följande delar; hur en kreditansökan skall vara upprättad, hur kreditbedömningen skall gå till, hur och på vilken nivå kreditbesluten skall fattas, hur kreditvård och uppföljning av krediterna skall se ut samt hur återbetalningen skall gå till. Vilket är i linje med vad Jungerhem et al (1997) samt Altman (1985) uppgav.

Erlandsson anser att en kreditbedömning skall infatta både en ekonomisk och affärsmässig bedömning av företaget samt en bedömning över den risk och lönsamhet som engagemanget ger banken. En kreditbedömning kan enligt Svensson (2003 s.12) delas in i tre delar; insamling av information, bearbetning och slutligen analys och tolkning, vilket leder fram till ett kreditbeslut. Detta har även kunnat urskiljas ur empirin där bankernas kreditbedömningsprocess sammanfattningsvis kan sägas bestå av dessa delar och att de kontinuerligt följer upp kundernas engagemang i banken. Vidare menar Svensson (2003 s.12) att processen inte är avslutad bara för att ett kreditbeslut utan kontinuerlig uppföljning sker vilket bekräftades av bankerna. De går alla minst en gång per år igenom informationen de har om företaget och gör en omprövning på ratingen. Erlandsson uppgav att så fort det sker förändringar i ett företag slår det mot ratingen. Respondenterna uppgav att information om förändringar bland annat kommer från Upplysningscentralen, internt via olika analyser såsom branschanalyser eller via kundansvarig som har skyldighet att rapportera om denne fått vetskap om förändringar i företaget.

Enligt Svensson (2003 s.12) skall kreditgivaren göra bedömningar gällande företags fortlevnad vilket inkluderar företags framtida återbetalningsförmåga samt ställda säkerheters framtida realisationsvärde. Samtliga banker uppgav att kreditbedömningen i huvudsak består av dessa två bedömningar. Reed & Gill (1989 s.217) menar att banker samlar in historisk, nutida och framtidsinriktad data från olika källor för att reducera osäkerhet och bedöma risken för kreditförlust. Erlandsson uppgav att bedömningen över företags framtida återbetalningsförmåga skall innefattas av mer än bara en bedömning av företags ekonomiska ställning. Andra viktiga parametrar är exempelvis bedömning av företags affärsidé, förtroendet för ledning och styrelse, bransch och marknadssituation. Svensson (2003, s.65) uppgav att datoriserade beslutsstödssystem är vanligt vid kreditbedömningar, vilket har visat sig stämma då alla bankerna använder sig av ratingmodeller som tillsammans med kredit-PM:et utgör grunden för ett kreditbeslut. Vidare menar Svensson att modellerna för kreditbedömning är förhållandevis enkla vilket gör att bedömningen kan bli statisk. Det framkom dock av respondenterna att dessa modeller fungerar som ett stöd och utgör inte själv grunden för kreditbeslutet utan en kundansvarig eller kreditanalytikerna granskar noga delarna, vilket tyder på minskad statisk bedömning.

Samtliga respondenter uttryckte tydligt att förståelsen för verksamheten är grundläggande vid en kreditbedömning vilket även Hagberg (2006 s.12) anger. Vidare anses en kreditbedömning bestå av både en kvalitativ och en kvantitativ analys för att kreditgivaren skall få en tillräcklig förståelse för företaget (Hagberg, 2006 s.12, Green, 1997 s.27). Företagets återbetalningsförmåga kan enligt Silver (2001 s.34) besvaras genom att kreditgivaren studerar den kvantitativa informationen och viljan hos låntagaren att betala tillbaka lånet kan delvis besvaras genom kvantitativ information, men främst genom kvalitativ information (Silver, 2001 s.34). Vid en genomgång av de intervjuade bankernas kreditbedömningsprocess kunde det urskiljas att informationen både är av kvantitativ och kvalitativ karaktär. Den kvantitativa analysen består av finansiell och historisk information såsom företagets årsredovisning, periodrapporter samt budgetar vilket härstammar från företaget och andra källor (Haglund, 2006, s.2, Green, 1997 s.27). Detta överensstämmer med vad samtliga respondenter uppgav att den kvantitativa delen kan sägas bestå av. Enligt referensramen omfattar den kvalitativa delen av analysen en mer objektiv bild av företaget och består av icke-finansiell information såsom företagets affärsidé, erfarenheter från tidigare affärsrelationer, bransch och marknadsbedömningar, förtroendet för företagsledningen och företaget, att företaget nyligen bytt revisor vilket stämmer överens med det som respondenterna uppgav (Hagberg, 2006 s.12, Silver, 2001 s.29). 5C-modellens huvudsakliga bedömningsgrunder är tillgångar, *Capital*, betalningsförmåga, *Capability*, personlig karaktär, *Character*, säkerheter, *Collaterals*, samt marknadsbedömning, *Conditions*. Vidare nämns i referensramen CAMPARI-modellen som utgör "*Character, Ability, Margin, Purpose, Amount, Repeymnt och Insurance*". CAMPARI-modellen är mer inriktad mot kreditvillkoren, vad som är ändamålet med krediten samt företagets kreditbehov. De intervjuade bankernas kreditbedömning kan sägas utgöra en kombination av 5C-modellen samt CAMPARI-modellen då alla dessa delar inkluderas.

5.4 Informationsinsamling

Smith (2006 s.17) anger att informationsbehovet kan variera beroende på företag. Burghof (2000 s.291) anser vidare att relationen mellan kreditgivare och företag, företagsstorleken samt kreditbeloppets storlek är av stor betydelse. Hur mycket redovisningsinformation som inhämtas avgörs utifrån varje kreditsökande företags specifika förutsättningar. Några tecken på att inhämtning av information varierar mellan storlek på företag har inte framkommit under intervjuerna utan det tycks snarare vara storleken på krediten samt komplexiteten i företaget som är avgörande för hur mycket redovisningsinformation som inhämtas. Pennert uppgav att bankens interna regler och rutiner styr vilken information som inhämtas vid kreditbedömningen. Detta bekräftas av Silver (2001 s.42) som uppger att de informationskällor som används och hur insamling av information går till är beroende av regler och rutiner som finns kring kreditbedömningen, organisationsstrukturen hos kreditgivaren samt hur omgivningen ser ut och hur komplex den är. Respondenterna uppgav att vilken information som samlas in även beror på vilken risk företaget utsätter banken för, vad det är för typ av företag samt hur väsentlig informationen är. Åberg pekade på att vissa branscher medför en större risk än andra med fördjupad analys som följd. Vidare poängterade Pennert att dokumentationen vid mindre krediter inte är lika omfattande som vid större och komplicerade krediter. Erlandsson framhävde i sin tur vikten av att informationen skall vara tidsenlig, informativ, detaljerad samt begriplig för att underlätta för dem som utför kreditbedömningen. Respondenterna uppgav att information som ligger som grund för kreditbesluten inhämtas via företaget, Upplivningscentralen, internt i form av historik på befintliga kunder samt olika analyser. Goldner uppgav att banken är beroende av att kunderna förser dem med material och att mer och innehållsrik information oftast påskyndar processen och gör att kreditbesluten lättare kan fattas.

Svensson (2003 s.153) har i en studie kommit fram till att kreditgivarna inte tycker att de krav som ställs på informationen för mindre och medelstora företag är allt för betungande. Hon anser inte heller att all information behöver inkluderas i årsredovisningarna eftersom bankerna får nödvändiga upplysningar genom kontraktuella överenskommelser med företagen. Goldner uppgav att bankerna kan sägas ha ett övertag över kunderna då de kan ställa krav på företagen att ge dem den information som efterfrågas, vilket medför att de ofta får den information som de behöver ändå. De tillfrågade kreditgivarna i Svenssons studie hade emellertid synpunkter på vad som saknas för att redovisningsinformationen skall utgöra ett ännu bättre underlag för bedömning vid kreditbeslut. De efterfrågade mer detaljerade noter, information om värderingsprinciper, fler särredovisade poster, utförligare förvaltningsberättelser samt kassaflödesanalyser för mindre företag (Svensson, 2003 s.153). Den uppfattning som respondenterna delgav var att det aldrig kunde bli för mycket information. I dagsläget var det snarare så att de efterfrågade ytterligare information. Paolini et al (2003 s.43) genomförde dock en studie som visar att den information som presenteras i de externa rapporterna inte uppfyller intressenters informationsbehov och att ytterligare information måste tillkännas.

Relationer mellan företaget och kreditgivaren som behandlades i referensramen anger att i förhållanden som inte karakteriseras av problem tenderar kreditgivaren att samla in lättillgänglig information framför svårtillgänglig samt billig information istället för dyr. Informationen kommer främst från egna databaser snarare än från offentliga källor och de använder sig av mer historisk information såsom årsredovisningar och information från kreditupplysningsföretag snarare än framtidsinriktad information. Till stor del överensstämmer det med vad bankerna uppgav. Det som skiljer sig är att bankerna uppgav att de alltid inhämtar information från externa källor så som Upplysningscentralen. Karakteriseras relationen mellan företaget och kreditgivaren istället av problem tenderar kreditgivaren att samla in information oftare, varje månad eller kvartal. I en sådan situation begär kreditgivaren ofta in uttalanden från en tredje part vilken kan vara företagets revisor (Svensson, 2003 s.16), vilket överensstämmer med det som samtliga banker uppgav. Tidigare studier visar att långsiktiga relationer mellan kreditgivare och deras kunder resulterar i ett större förtroende som i sin tur tenderar att leda till att mindre information samlas in (Svensson, 2003 s.16-17). Respondenterna uppgav att det skiljer sig något åt mellan nya och befintliga kunder. Detta eftersom det redan finns historisk information för befintliga kunderna lagrat i kreditgivningssystemet. Kundens historik har avsevärd betydelse enligt samtliga respondenter. Ju mer banken vet om företaget desto lättare är det att fatta beslut. Ringheim och Sarebrink uppgav att tidigare relationer som fungerat bra ofta ger ett större förtroende för företaget. Dock påpekar samtliga respondenter att kreditförfarande ser lika ut oavsett om det är en befintlig eller nya kund som vill låna pengar.

5.5 Redovisningsinformation

En studie av Svensson (2003) visar att redovisningsinformationen utgör en mycket betydelsefull grund för kreditgivares bedömning då de inte beviljar krediter utan att först inhämta information från årsredovisningar, periodrapporter, budgetar, prognoser och kreditupplysningar. Att redovisningsinformationen utgör en viktig del vid bedömning av företagets kreditvärdighet bekräftas av respondenterna på samtliga banker. Thorell (2003 s.19) pekar dock på att den ekonomiska informationen är en färskvara vilket gör att den information som presenteras i årsredovisningen kan ha ett begränsat värde. Detta begränsade värde poängterades även av samtliga respondenter. Samtidigt är redovisningsinformationens syfte att tillgodose intressenternas olika behov och krav och det är svårt att tillfredsställa alla, vilket medför att intressenterna ofta kompletterar redovisningsinformationen med andra

handlingar vid ekonomiskt beslutsfattande (Svensson 2003 s.47). Svensson (2003 s.47) menar att kreditgivarna som intressenter inte är något undantag utan begär in kompletterande information såsom företagets förväntningar och planer inför framtiden, likviditets- och kassaflödesbudgetar, investeringskalkyler och prognoser för att få en så komplett bild av företaget som möjligt. Samtliga respondenter uppgav att enbart redovisningsinformationen inte ger dem tillräckligt med information och de behöver oftast komplettera informationen.

Samtliga tillfrågade banker använder sig av rating och ett kredit-PM som grund till ett kreditbeslut. Årsredovisningarna är av stor vikt i analysen men samtidigt är dessa historiska siffror som nämndes ovan, vilket gör att de begär in resultat- och balansrapporter samt budgetar som är så aktuella som möjligt för att komplettera reviderade bokslut. Bankerna uppgav att om enbart redovisningsinformationen analyserades skulle det inte ge dem helheten av företaget och kan rent av vara missvisande. Respondenterna uppgav att redovisningsinformationen var den del i ratingen som vägde allra tyngst. Samtliga respondenter uppgav att justeringar i redovisningsinformationen görs vid uppenbara fall såsom för högt värderade tillgångsposter. Erlandsson uppgav dock att om den kundansvarige fått vetskap om ny väsentlig information om företaget kan kundansvarige begära att en ny rating skall göras vilket även bekräftas av Åberg. Redovisningsinformationen ligger till grund för de prognoser som syftar till att reducera osäkerheter kring företagets förmåga att uppfylla sina betalningsförpliktelser. Vidare används redovisningsinformation för utvärdering och kontroll av redan ingångna avtal (Ibid s.16-17). Samtliga respondenter uppgav att så är fallet.

Lönsamhet, likviditet, soliditet och kassaflöde är centrala begrepp för en kreditgivares analys av redovisningsinformationen. Många av dessa kan beräknas genom information ur årsredovisningen vilket visar att årsredovisningen utgör en viktig funktion vid kreditbeslut. Årsredovisningens utformning, innehåll och kvalitet får en avgörande roll hos den information som kreditgivarnas kreditbedömningsmodeller genererar. Dessa faktorer är avgörande för bedömningens utfall och mer och bättre information gör att hanteringen av information blir mer effektiv. Samtidigt menar Svensson (2003, s.36) att kreditgivare ofta justerar redovisningsinformationen för att möjliggöra relevanta jämförelser. Reed och Gill (1989 s.242) anser att detta tyder på att redovisningsinformationens form inte utgör ett allt för stort problem för kreditgivarna då de gör justeringar för att beräkna nyckeltal och upprätta kassaflödesanalyser. Vår studie visar att bankerna gör justeringar för värderingsskillnader vid uppenbara och väsentliga fall. Vissa banker justerar innan de lägger in data i ratingmodellerna medans andra tar hänsyn till värderingsskillnader genom att de uppmärksammar det i kredit-PM:et som tillsammans med ratingen utgör grunden för beslutet.

Pauli (1999 s.232) pekar på vikten av att en kreditgivare besitter tillräckligt med kunskaper om redovisningens normer för att kunna tilldela redovisningsinformationen samma innebörd som företaget. Respondenterna uppgav att redovisningskunskaperna för de som utför kreditbedömningarna i dag varierar inom banken. De anställda har erhållit sin kunskap genom allt från akademisk bakgrund till internutbildningar och erfarenhet. Erlandsson uppgav att de anställda inom banken som gör kreditbedömningar får interna utbildningar om kreditbedömningar men inget specifikt gällande redovisning. Dessa kunskaper bygger snarare på erfarenhet. Erlandsson anser dock att de skulle vara bra om de anställda kontinuerligt fick uppdaterad information om vad som händer inom redovisningsområdet. Respondenterna pekar på att om det uppstår oklarheter i redovisningen inhämtas många gånger uttalanden från sakkunniga.

5.6 K2-regelverket

Syftet med förenklingsprojektet är att minska företagens administrativa bördor, där en del utgör de redovisningsregler som företagen i dagsläget måste följa (Regeringen, 2008 s.93). De företag som väljer att upprätta årsredovisning enligt K2-regelverket kommer således att få förenklingar i redovisningen. Enligt utredningen anses dessa förenklingar även minska företagens administrativa kostnader. Dessa innefattar företagets kostnader för att upprätta, lagra och överföra information eller uppgifter som krävs enligt lag, förordning, föreskrifter eller anvisning i allmänna råd (Balans, 2008). När ett företag skall ansöka om kredit hos en bank kan denna förenklade redovisning däremot bli ett problem för företagen. För att en bank skall bevilja en kredit krävs att vissa kriterier uppfylls. Banker behöver i sin tur tillgång till viss information för att kunna göra en kreditbedömning av företaget. Ju mer information banken erhåller, desto mer skyndar det enligt Goldner på processen. Samtliga respondenter angav att de inte enbart kan gå på mjuka variabler så som förtroendet för företagets ledning, marknadsbedömningar och tidigare relationer, utan redovisningsinformationen utgör en viktig del. Banker ser gärna att redovisningsinformationen är detaljerad och informativ. Om banker ej erhåller den information som krävs för ett beslut begärs det in av företaget ändå. Detta kan därför leda till att de företag som upprättar årsredovisning enligt K2-regelverket ändå kan tvingas ta fram ytterligare information på grund av att den ej finns tillgänglig i företagets årsredovisning. K2-regelverket medför en relativt kort årsredovisning eftersom bland annat upplysningskraven är nedskurna. Det är därför troligt att bankerna kommer att ställa högre krav på årsredovisningen. Företagens administrativa börda kommer då inte att minska om de ändå måste ta fram detta material utöver årsredovisningen. Detta resonemang kan i sin tur ställas mot kostnaden i förhållande till nyttan av att upprätta redovisningen enligt K2-regelverket när banker ändå kommer att kräva in mer information. Kostnaden av att ta fram redovisningsinformationen ställs mot den nytta som en tänkt användare kan tänkas få av framtagen redovisningsinformation (Thorell, 2003 s.17). Sammanfattningsvis kan de främsta argumenten för skilda regelverk för noterade bolag respektive PE-företag enligt Evans et al, (2005 s.25-26) vara att minska företagens arbetsbörda samt för att kostnaderna skall bli mer proportionerliga. Ytterligare argument förekommer så som begränsade användargrupper, användbarhet för ett begränsat antal beslut, mindre komplexa transaktioner och mindre behov av sofistikerade analyser av högt aggregerad information (Evans et al, 2005 s.25-26).

De främsta argumenten mot skilda regelverk är behovet av universella regelverk, behov av jämförbarhet, reliabilitet, det publika intresset, hot mot att de stora bolagen önskar liknande reglering, rädslan av att mindre bolag hamnar i andra hand i samhället och en risk för tudelad redovisningsprofession (Evans et al, 2005 s.25-26). I dagsläget har endast K1 och K2 publicerats, vilka är frivilliga att tillämpa ett tag framöver. Efter att de statliga utredningarna lämnat sitt slutbetänkande och ändringar i skatte- respektive redovisningslagstiftningen beslutats av Riksdagen kommer en anpassning av K2 och K3 ske utifrån dessa ändringar. När detta är gjort är målet sedan att BFN upphäver gamla normer vilket kommer att innebära att K2 och K3 blir ett obligatoriskt val (BFN, 2008a). Att det under en övergångsperiod fortfarande är tillåtet att följa de nuvarande regelverken innebär att det kommer att finnas ett flertal regelverk att välja mellan för de företag som definieras som mindre företag. I teorin om intressenters olika synsätt framgår det att enligt det första synsättet, hårddata, kommer detta leda till problem. Detta eftersom synsättet eftersträvar en hög struktur där det idealistiska för användarna av redovisningen är att alla företag följer exakt samma redovisningsprinciper för att maximera jämförbarheten (Marton, 1998 s.211, 223). När K2-regelverket blir obligatoriskt skulle man kunna hävda att problemet med redovisning enligt olika regelverk försvinner. Dock kommer inte verkligheten att se sådan ut då dessa företag istället kan välja att redovisa enligt K3- eller K4-regelverket. Detta leder till att valmöjligheten att redovisa enligt olika

regelverk fortfarande kvarstår. Bankerna uppvisade dock inte att det har utgångspunkten i detta synsätt eftersom de genom justeringar tar hänsyn till att ekonomiska händelser kan avspeglas på olika sätt. De justerar informationen för att kunna göra jämförelser och fatta kreditbeslut som är upprättade utefter liknade grunder oavsett vilket regelverk som används. Det framkom dock att bankernas datoriserade beslutstödssystem i dagsläget inte tar hänsyn till olika regelverk utan att det är upp till kundansvarige eller kreditanalytikerna att genom egen kunskap och erfarenhet justera för skillnader. Skulle det visat sig att bankerna stoppade in siffrorna i årsredovisningen i sina ratingmodeller utan att göra justeringar, eller att värderingsskillnader inte uppmärksammades i kredit-PM:et, hade faktumet att ekonomiska händelser kan avspeglas på olika sätt ignoreras och bankernas synsätt varit i linje med synsätt ett, hårddata. Eftersom bankerna gör justeringar för värderingsskillnader är de mer i linje med synsätt två, mjukdata, som uppger att misstänks det att redovisningen inte ger en rättvisande bild, avviker från ekonomiska händelser, så justeras värdena. Synsättet två, mjukdata, utgår från att beroende på vilket regelverk som tillämpas innebär det olika sätt att redovisa på. Om hänsyn ej tas till detta kan resultatet bli missvisande.

Vidare skulle det kunna hävdas att K2-regelverket ger en sämre ekonomisk avspegling. Som exempel kan nämnas att K2-regelverket tillåter att företaget fastställer nyttjandeperioden på maskiner, inventarier och immateriella anläggningstillgångar till fem år trots att den verkliga nyttjandeperioden är en annan (BFNAR 2008:1 10.23). Samtliga banker uppgav dock att de gör justeringar för värderingsskillnader. Beroende på hur bankerna går tillväga vid en kreditprövning och i vilken utsträckning de gör justeringar kan K2-regelverket få konsekvenser. Det är dock inte säkert att de uppmärksammar dessa poster och begär in ny information och därmed har tillräcklig information för att göra dessa justeringar. Vilket ytterligare tyder på att de kommer kräva in mer information från dessa företag.

Som nämndes i referensramen utmärks innehållet i det allmänna rådet av förenklingar med möjligheter att bland annat tillämpa olika schablonlösningar, införande av olika väsentlighetsregler som främst innebär gränsvärden för när en nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar samt avsättningar skall göras. Ännu en viktig förenkling är minskade upplysningskrav där tilläggsupplysningar till balans- och resultaträkning inte behöver lämnas utöver lagens krav.

6 SLUTSATS

Utifrån vår problemformulering följer nedan en redogörelse för de slutsatser som framkommit ur studien. Framför allt bygger detta på den analys som presenterades i föregående kapitel. Vidare återges förslag till vidare forskning.

6.1 Slutsats

- *Hur använder bankers idag redovisningen som grund för kreditbeslut?*

Studien visar att bankers rutiner kring kreditbedömning är relativt likartade. Samtliga av de intervjuade banker använder sig av en ratingmodell samt ett kredit-PM som underlag vid kreditbeslut där redovisningsinformationen utgör en stor del. Studien visar på att redovisningsinformationen utgör en viktig del i beslutsunderlaget för banker, men att enbart redovisningsinformation som underlag ej är tillräcklig. Vilket gör att de komplettera med ytterligare uppgifter för att erhålla en helhet av företagets verksamhet. En kreditbedömning som utgör underlaget till kreditbeslutet kan sägas bestå av både kvalitativ och kvantitativ information men att den kvantitativa delen och därmed årsredovisningen utgör en stor tyngd. Redovisningsinformationen utgör vidare en stor del i bankens planering, analysering, uppföljning samt kontroll av kunden. De använder sig av i stort sett hela den finansiella rapporten där fokus främst ligger på balans- och resultaträkningen men även resterande delar granskas för att få en helhet. Studien visar vidare på att banker vill ha mer information än vad som presenteras i årsredovisningarna och kompletterar därför med annan information för att få en helhetsbild.

- *Hur kommer den förenklade redovisningen enligt K2-regelverket påverka bankers kreditbedömning?*

Studien har kunnat urskilja att bankerna är en viktig intressent för de företag som kan välja att upprätta sin redovisning enligt K2-regelverket. Studien kan även konstatera att redovisningsinformationen utgör en viktig del i bankers kreditbedömning. Att K2-regelverket innebär en förenklad redovisning och stora nedskärningar av upplysningarna kan innebära att banker missgynnas. Ett regelverk med mindre redovisningsinformation än övriga regelverk kommer troligtvis innebära att banker kräver in mer information för att de skall kunna fatta ett kreditbeslut. Detta eftersom det framkommit att informationsbehovet inte skiljer sig åt. Bankers insamling av information beror inte på storleken på företag utan snarare storleken på krediten samt komplexiteten i företaget. Att banker har ett informationsövertag gentemot sina kunder gör att K2-företagen troligtvis kommer att behöva ge banken kompletterande information.

Årsredovisningens utformning, innehåll och kvalitet är däremot inte avgörande eftersom justeringar av ekonomiska händelser uppmärksammas i viss mån. K2-regelverket kan ur bankernas synvinkel sägas ge en sämre ekonomisk avspegling med mindre information och förenklade redovisningsregler men kan eventuellt uppvägas av bankers justeringar. Detta är i sin tur dock beroende av i vilken utsträckning banken kan justera redovisningen. Givet det sätt som banker gör sin kreditbedömning kommer K2-regelverket inte att leda till några större problem. Det ställer dock krav på att banker känner till de skillnader som K2-regelverket

innebär och att de besitter tillräckligt med kunskap för att kunna tilldela redovisningsinformationen samma innebörd som företaget.

6.2 Förslag till vidare forskning

Då vi undersökt problemen med K2 framgår det att ett alternativ att undkomma dessa är att istället välja K3. När detta regelverk publiceras kan det därför vara intressant att se hur detta regelverk kan komma att påverka. Kommer det att vara ett regelverk som banker föredrar att företagen använder ur informationssynpunkt eller kommer anser de att K3-regelverket med flertalet bedömningar gör bedömningen svårare. Vidare hade det varit intressant att undersöka vilka delar i K2-regelverket som banker gör justeringar för. Detta har vi inte kunnat urskilja i vår studie på grund av att K2-regelverket ej varit tillämpbar vid tidpunkten för uppsatsens genomförande.

KÄLLFÖRTECKNING

- Altman, Edward (1985). *Managing the Commercial Lending Process, Handbook for Banking Strategy*. Aspinwall, RC & Eisenbeis, RA. New York.
- Andersen, Ib (1998). *Den uppenbara verkligheten*. Lund: Studentlitteratur.
- Balans (2008). Så mycket anser Nutek att företagen kan spara (Elektronisk). *Balans* nr 8-9. Tillgänglig: FAR Komplet. (2008-12-15).
- Burghof, H-P (2000). Credit and Information in Universal Banking. *Schmalenbach Business Review*, Vol. 52 s.282-309.
- BFN (2008a). *Information om bokföringsnämndens normgivningsprojekt för årsredovisning och årsbokslut för icke-noterade företag* (Elektronisk). PDF format. Tillgänglig: <www.bfn.se>. (2008-11-20).
- BFN (2008b). *Årsredovisning i mindre aktiebolag* (Elektronisk). PDF format. Tillgänglig: <www.bfn.se>. (2008-11-20).
- BFNAR 2000:2. Tillämpning redovisningsrådets rekommendationer och uttalanden. Stockholm: Bokföringsnämnden.
- BFNAR 2001:3. Redovisning av materiella anläggningstillgångar. Stockholm: Bokföringsnämnden.
- BFNAR 2008:1. Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning i mindre aktiebolag. Stockholm: Bokföringsnämnden.
- BFN R1. Redovisning av forskning- och utvecklingskostnader. Stockholm: Bokföringsnämnden.
- Bruns, Volker (2004). *Who receives bank loans? A study of lending officers' assessments of loans to growing small and medium-sized enterprises*. Jönköping International Business School, Jönköping University, Jönköping.
- Danske Bank. *Om banken* (Elektronisk). Tillgänglig: <www.danskebank.se>. (2009-01-05).
- Drefeldt, Caisa (2008). Nu är K2 äntligen här! (Elektronisk). *Balans* nr 10. Tillgänglig: FAR Komplet. (2008-11-20).
- Drefeldt, Caisa & Lundqvist, Pernilla (2008). K2 – Tillämpning och principer (Elektronisk). *Balans* nr 8-9. Tillgänglig: FAR Komplet. (2008-11-18).
- Erlandsson, Christer, Kreditchef/Bankdirektör. Danske Bank, Göteborg: Finanscenter Väst. Intervju 15 december 2008.
- European Commission (2008). *Putting Small Business First – Europe is good for SMEs, SMEs are good for Europe* (Elektronisk). PDF format. Tillgänglig:

- <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/docs/sme_pack_en_2008_full.pdf>. (2008-12-01).
- Evans, Lisa, Gebhardt, Guenther, Hoogendoorn, Martin, Marton, Jan, Di Pietra, Roberto, Mora, Araceli, Thinggård, Frank, Vehmanen, Petri & Wagenhofer, Alfred (2005). *Problems and opportunities of an International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities. The EAA FRSC's Comment on the IASB's Discussion Paper*. Accounting in Europe, volume 2, ss. 24-45.
- Finansportalen. Ekonomisk ordlista (Elektronisk). Tillgänglig: <www.finansportalen.se>. (2008-01-08).
- FFFS 2004:6. Allmänna råd om kreditriskhantering i kreditinstitut och väderpappersinstitut. Stockholm: Finansinspektionen.
- Gandemo, Bertil (1990). *Kreativitet i årsredovisningar*. Malmö: Liber.
- Green, Erling (1997). *Kreditbedömning och intuition - ett tolkningsförslag*. Lund: Lund University Press.
- Goldner Agby, Suzanne, kreditanalytiker, Nordea, Göteborg: Östra Hamngatan. Intervju 18 december 2008.
- Hagberg, Andreas (2006). *Nyckeltal och konkurs: en studie av svenska företag 1998-2003*. Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.
- Handelsbanken. *Om banken* (Elektronisk). Tillgänglig: <www.handelsbanken.se>. (2009-01-05).
- Holme, Idar Magne & Solvang, Krohn Bernt, (1997). *Forskningsmetodik om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- IASB (2007a). *Exposure Draft of a proposed IFRS for Small and Medium-sized Entities* (Elektronisk). PDF format. Tillgänglig: <<http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/DF3CB5E-7C89-4D0B-AB85-BC099E84470F/0/SMEProposed26095.pdf>>. (2008-11-14).
- IASB (2007b). *International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities –A staff overview of the Exposure Draft* (Elektronisk). PDF-format. Tillgänglig: <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/17150CAC-08DB-4B74-90CE-DBB2CF540167/0/SMEs_Overview.pdf>. (2008-12-30)
- IASB (2008). *IFRS for Private Entities (Formerly Small and Medium-sized Entities)* (Elektronisk). PDF format. Tillgänglig: <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/BBF5F938-93E7-44D1-85FD-A87D35415F03/0/SMEprojectupdateAug2008.pdf>. (2008-11-15).
- Jungerhem, Sven & Lundh, Gunnar (1997). *Institutioner och organisationer på den svenska bankmarknaden – erfarenheter från bankkrisen*. Report No 8, Uppsala papers in financial theory

- Lag (2004:297) om bank- och finansieringsverksamhet.
- Marton, Jan (1998). *Accounting and stock Markets –A Study of Swedish Accounting for International Investors and analysts*. Diss., Göteborgs universitet. Kungälv: Grafikerna.
- Nair, R.D & Rittenberg, Larry E (1983). Professional Notes. Privately held businesses: is there a standard overload? *Journal of Accountancy*, s. 82-96.
- Newbold, P. (1991). *Statistics for Business and Economics*. Third Edition. Prentice-Hall International Editions.
- Nordea. *Om Nordea* (Elektronisk). Tillgänglig: <www.nordea.com> . (2009-01-05).
- Pressmeddelande 17 september 2008. *Beskattningstidpunkten för företag*. Tillgänglig: <www.regeringen.se>. (2008-11-21)
- Patel, Runa & Davidsson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder – att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Pennert, Christian, Chef företagsmarknad, Handelbanken, Göteborg City. Intervju den 22 december 2008.
- Precht, Elisabeth (2008). Nya årsredovisningsregler för mindre aktiebolag – Bokföringsnämnden sjsätter K2 efter mer än fyra års arbete (Elektronisk). *Balans* nr 8-9. Tillgänglig: FAR Komplet. (2008-11-15).
- Reed, E & Gill, E.K (1989) *Commercial Banking*. Fourth edition. Prentice-Hall International Editions.
- Regeringen (2008) *Enklare redovisning* (SOU 2008:67) (Elektronisk). Tillgänglig: <www.regeringen.se>. (2008-11-12).
- Riistama V. and Vehmanen P. (2004) Globally applicable conceptual framework for small and medium-sized entities. In Evans L. and di Pietra R. (2005) Comment on the IASB discussion paper. Preliminary views on accounting standards for small and medium-sized entities.
- Ringheim, Mikael, Chef Företagskontoret, Swedbank Sjuhärad, Borås. Intervju den 11 december 2008.
- RR 12. Materiella Anläggningstillgångar. Redovisningsrådet.
- RR 15, Immateriella tillgångar. Redovisningsrådet.
- RR 16, Avsättningar. Redovisningsrådet.
- Sarebrink, Daniel, Företagsrådgivare, Swedbank Sjuhärad, Borås. Intervju den 11 december 2008.
- SEB. *Om SEB* (Elektronisk). Tillgänglig: <www.seb.se>. (2009-01-05).

Smith, Dag (2006). *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur.

Silver, L (2001) *Credit Risk Assessments in Different Contexts- The Influence of Local Networks for Bank Financing of SMEs*. Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet.

Svensson, Birgitta (2003). *Redovisningsinformation för bedömning av små och medelstora företags kreditvärdighet*. Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet. Uppsala: Företagsekonomiska institutionen.

Swedbank Sjuhärad. *Om Swedbank Sjuhärad* (Elektronisk). Tillgänglig: <www.swedbanksjuhärad.se>. (2009-01-05).

Thorell, Per (2003). *Företagens redovisning*. Uppsala: Iustus förlag

Wallen, Göran (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Åberg, Robert, Kontorscheff, Uddevalla & Munkedal, SEB. Intervju den 22 december 2008.

ÅRL, Årsredovisningslagen (SFS 1995:1554)

BILAGA 1. FRÅGEFORMULÄR

Inledande frågor

1. Kan du berätta kort om din bakgrund i banken?
 - ✓ Din roll idag?

Kreditbedömning

1. Berätta hur ni går till väga vid en kreditbedömning.
 - ✓ Följer ni specifika mallar?
 - ✓ Har ni någon kreditbedömningspolicy?
2. På vilket sätt skiljer sig en kreditbedömning av nya kunder gentemot bedömning av befintliga kunder?
3. Skiljer sig en kreditbedömning mellan stora och små bolag?
 - ✓ Vad är i så fall viktigt att tänka på vid bedömning av små företag?
4. Skiljer sig bedömningarna åt mellan företag i olika branscher?
5. Vilken information samlar ni in som underlag för beslut?
 - ✓ Skiljer det sig mellan små och stora företag?
6. Hur bearbetar ni det insamlade materialet?

Redovisningens betydelse

1. Vad har den person som utför kreditbedömningarna för kunskap inom redovisning?
2. Tar ni hänsyn till de olika regelverken som företagen använder sig av vid redovisningen? I så fall på vilket sätt?
3. I vilken utsträckning använder ni er av årsredovisningar vid kreditbeslut?
 - ✓ Anser ni att redovisningsinformationen i årsredovisningen är användbar?
 - ✓ Är det något ni saknar?
 - ✓ Vilka är delar i årsredovisningen anser ni vara mest väsentliga?
4. Vilken betydelse har en årsredovisning vid en bedömning?
5. Vilka delar i Balans- och resultaträkning är mest väsentliga för er del? Vad tittar ni på?
6. Inhämtas kompletterande information utöver redovisningsinformationen? I så fall vilken information?
7. Hur skulle ni påverkas om årsredovisningen innehöll mindre information än i dagsläget och medvetandet att redovisningen bygger på förenklade regler?
8. Bearbetar/justerar ni den information som presenteras i årsredovisningen?
9. Om bearbetning av redovisningsinformationen sker, hur går ni tillväga?
 - ✓ Bearbetar ni redovisningsinformationen mer eller mindre rutinmässigt enligt mallar?
10. Är det samma person som bearbetar, analyserar, tolkar och utvärderar redovisningsinformationen som fattar kreditbesluten?

Avslutande frågor

Är det något som du anser att vi missat och vill tillägga?